

Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020 – 2022

Årsrapport 2021

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Sammanfattning	4
1.2	Syftet med hemlöshetsplanen	6
1.3	Uppföljning av hemlöshetsplanen	6
2	Övergripande mål.....	7
2.1	Hemlösheten ska minska. Målsättningen är att antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent under planperioden.....	7
3	Planens mål.....	8
3.1	Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska. Särskilt prioriterat är att minska antalet barn i akut hemlöshet.....	8
3.2	Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska. Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas.	9
3.3	Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska.	9
3.4	Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka.	10
3.5	Nettokostnaden för socialt boende ska minska.	10
4	Fokusområden	11
4.1	Fokusområde 1 - Förebygga hemlöshet.....	11
4.1.1	Utveckla insatser för att förebygga hemlöshet.....	12
4.1.2	Ta fram riktlinjer för hushåll som riskerar att avhysas	16
4.1.3	Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer	17
4.1.4	Utveckla boenderådgivningen.....	18
4.2	Fokusområde 2 – Möta den akuta hemlösheten	20
4.2.1	Utveckla det uppsökande arbetet	21
4.2.2	Tillhandahålla nödbiståndsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer	23
4.2.3	Utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning.....	24
4.2.4	Utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet.....	26

4.3	Fokusområde 3 – Steget vidare till egen bostad	27
4.3.1	Effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden	28
4.3.2	Utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först	30
4.3.3	Samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdensanstalt eller behandlingshem.....	32
4.4	Fokusområde 4 – Bostadsförsörjning för alla.....	34
4.4.1	Säkra tillgången till bostäder för hemlösa	35
4.4.2	Ta fram handlingsplaner för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder	36
4.4.3	Tydliggöra rollerna inom hemlöshetsområdet	38
4.4.4	Utveckla kartläggning av hemlöshet	39

1 Inledning

1.1 Sammanfattning

Syftet med Göteborgs Stads hemlöshetsplan är att minska hemlösheten i Göteborg. I planen beskrivs vilka åtgärder som ska genomföras under perioden 2020–2022. Hemlöshetsplanens mål och åtgärder följs upp i denna rapport. I uppföljningen redogör berörda nämnder och styrelser för resultaten och effekterna samt vilka fokusområden och åtgärder som bidragit till måluppfyllelse.

Planen omfattar ett övergripande mål, fem mål, fyra fokusområden och 15 åtgärder för att minska hemlösheten med minst 20 procent under planperioden. Planen tar sin utgångspunkt i perspektivet att bostaden ska ses som en förutsättning för att hantera övriga problem, som till exempel missbruk. Planen fokuserar särskilt på att förebygga hemlöshet och på att säkra tillgången av bostäder för hemlösa personer. Planens fokusområden syftar till att ge vägledning kring vilken typ av utvecklingsinsats som behöver prioriteras. Respektive fokusområde har i olika stor utsträckning en direkt inverkan på ett eller flera av planens mål.

I planen anges vilka åtgärder som ska genomföras för att förverkliga planens mål. Därutöver finns det en ansvarsfördelning för varje åtgärd och för varje berörd organisation. De ansvariga processleder och samordnar åtgärderna tillsammans med medverkande parter som bidrar utifrån respektive roller och ansvar. Under varje fokusområde beskrivs hur ansvarig organisation har tagit sig an åtgärderna. Denna uppföljning visar att sex av åtgärderna är klara och nio av åtgärderna pågår.

Status på genomförandet av åtgärderna bedöms utifrån nedan skala.

Planen och stadens kartläggning av hemlöshet utgår ifrån [Socialstyrelsens definition av hemlöshet](#). Definitionen omfattar fyra olika situationer som personer kan befinna sig i för en kortare eller längre tid. I Socialstyrelsens definition av hemlöshet ingår akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, kortsiktiga boenden hos familj, släkt eller andra privatpersoner samt långsiktiga boendelösningar, vilket innebär att kommunen står för bostaden och hyr ut i andra hand. Definitionen är bred och rymmer en stor spännvidd av målgrupper, från personer som bor i offentliga utrymmen eller utomhus till hushåll som bor i vanliga lägenheter med kommunala kontrakt med möjlighet till överlåtelse av hyreskontraktet.

Basår för indikatorerna är 2019, året som planen togs fram. Det övergripande målet med planen är att antalet hemlösa personer ska minska med minst 20 procent. Denna uppföljning, den tredje sedan planen antogs av kommunfullmäktige april 2020, visar att antalet hemlösa (vuxna och barn) har minskat med 37 procent.

Mål	2019	2020	2021	% (+/-)
Antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20%	5015	3733	3161	-37%
Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska	1577	804	610	-61%
Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska	142	158	170	+20%
- Antalet barn berörda av avhysning	18	10	22	+22%
Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska	301	280	286	-5%
Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka	525	574	560	+9%
Nettokostnaden för socialt boende ska minska*	787	729	-	-7 %
Köp av socialt boende vuxna (mnkr) – ny definition	-	483	450	-7 %

* I nuläget går det inte att ta fram jämförbara uppgifter för 2021 på grund av stadsdelsnämndernas omorganisation vid årsskiftet 2020/2021. Därför har det varit nödvändigt att ändra definitionen av vad som ingår i den redovisade nettokostnaden för att uppnå jämförbarhet mellan åren 2020 och 2021.

Utöver ovanstående mål finns det ett särskilt prioriterat mål om att minska antalet barn i akut hemlöshet. Uppföljningen visar att antalet barn i akut hemlöshet har minskat med 480 barn, från 618 barn 2019 till 138 barn 2021. Därutöver anges en målsättning om att inga barnfamiljer ska avhysas. Kronofogdens statistik över vräkningar i Göteborg visar att antalet hushåll som avhysts från sin bostad har ökat med 28 hushåll, från 142 hushåll 2019 till 170 hushåll 2021. Antalet avhysta barnfamiljer har också ökat, från nio familjer 2019 till tolv familjer 2021. Även antalet barn som är berörda av avhysning har ökat, från 18 barn 2019 till 22 barn 2021.

Den huvudsakliga minskningen av antalet hemlösa i Göteborg har skett för hushåll utan sociala problem (strukturellt hemlösa). Den största minskningen inom gruppen strukturellt hemlösa har skett för personer födda utanför Europa och merparten av dessa är föräldrar med barn. Antalet barnfamiljer i hemlöshet har minskat från 641 barnfamiljer 2019 till 282 familjer 2021. Även antalet hushåll där det förekommer missbruks- eller beroendeproblematik har minskat med cirka 170 hushåll, från 850 hushåll 2019 till 676 hushåll 2021. I princip samtliga av dessa hushåll är ensamhushåll och merparten är män. Därutöver har stadsdelsnämndernas kostnader för socialt boende vuxna minskat med sju procent eller 33 miljoner kronor under 2021 och uppgår till 450 miljoner kronor. Utöver detta har kostnaden för nödbistånd minskat med 4,8 miljoner kronor under 2021 och uppgår till 24,5 miljoner kronor.

Denna uppföljning visar att hemlösheten minskar i Göteborg trots lång tid med befolkningsökning och bostadsbrist. Det ska betonas att orsakssambanden för hemlöshetens utveckling är flera och komplexa samt att det finns mörkertal. Sannolikt har de insatser som staden genomfört med lägenheter med egna kontrakt (barnfamiljsatsning), boendecoaching i samband med nödbistånd och ett ökat

bostadsbyggande medfört en minskning av strukturellt hemlösa i Göteborg. Socialt hemlösa personer kräver andra typer av insatser som till exempel Bostad först, en bostad och ett omfattande stöd för att kunna bo kvar och för att kunna ta itu med andra problem. Hemlöshetens utveckling påverkas således av vilket typ av insats som görs för respektive målgrupp.

Faktorer som troligtvis kommer att påverka hemlösheten i fortsättningen är bland annat uppsägningar av nyanlända som bor i genomgångsbostäder, framtida bostadsbyggande och mottagande av nyanlända. Det är dock oklart hur den pågående pandemin kommer att påverka hemlöshetens utveckling.

Kommunen har ett ansvar att planera för en bostadsförsörjning för alla kommuninvånare samtidigt som socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Hemlöshet är därmed både en bostadspolitisk och en socialpolitisk fråga, men berör även andra områden som integration, arbetsmarknad samt hälso- och sjukvård.

1.2 Syftet med hemlöshetsplanen

Syftet med planen är att minska hemlösheten i Göteborg. I hemlöshetsplanen beskrivs mål, fokusområden och åtgärder för det fortsatta arbetet mot hemlöshet. Planen syftar också till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan nämnder och styrelser, samt vikten av samarbete med andra aktörer, exempelvis civilsamhälle, myndigheter och privata fastighetsbolag. I hemlöshetsplanen beskrivs vilka åtgärder som ska genomföras under planperioden. Planen beskriver också hur arbetet mot hemlöshet hänger ihop med andra styrdokument. Hemlöshetsplanen finns tillgänglig på Göteborgs Stads styrande dokument och på [goteborg.se](https://goteborg.se/Goteborgs-Stads-plan-mot-hemloshet-2020-2022)
[Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020 – 2022 \(goteborg.se\)](https://goteborg.se/Goteborgs-Stads-plan-mot-hemloshet-2020-2022)

1.3 Uppföljning av hemlöshetsplanen

Stadens insatser för personer i hemlöshet följs upp i samband med ordinarie budget- och uppföljningsprocess. Hemlöshetsplanens mål och åtgärder följs upp i en särskild rapport i Stratsys. Fastighetskontoret följer upp hemlöshetsplanen årligen och utvärderar planen i sin helhet efter planperiodens slut. De uppföljningssystem som finns i staden ska användas för att mäta antalet personer i hemlöshet, till exempel kartläggning av hemlöshet (BoInvent) och socialtjänstens verksamhetssystem (Treserva). Staden ska även i framtida kartläggningar använda sig av Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Berörda nämnder och styrelser ansvarar för att i sina verksamhetsplaner omsätta den antagna planen mot hemlöshet utifrån verksamhetens förutsättningar. Utgångspunkten är att genomförandet ska präglas av perspektivmedvetenhet utifrån bland annat kön, ålder, funktionsnedsättning och HBTQI. I uppföljningen ska berörda nämnder och styrelser redogöra för resultaten och effekterna samt vilka fokusområden och åtgärder som bidragit till måluppfyllelse.

2 Övergripande mål

2.1 Hemlösheten ska minska. Målsättningen är att antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent under planperioden.

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal personer i hemlöshet (vuxna och barn)	5 015	3 733	3 161	

Källa: Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2021

Sammanlagt har 2 405 hushåll registrerats som hemlösa under mätveckan 26 april–2 maj 2021, vilket innefattade 2 564 vuxna och 597 barn. Jämfört med föregående års kartläggning har antalet hemlösa personer (vuxna och barn) minskat med 15 procent, från 3 733 till 3 161 personer. Varav antalet barn har minskat med 30 procent, från 858 till 597 barn. Antalet hushåll har minskat med nio procent eller 237 hushåll jämfört med kartläggningen 2020. Det är tredje året i rad som antalet hemlösa personer minskar i Göteborg. Resultatet är också det lägsta sedan 2015, vilket var året som Göteborgs Stad började kartlägga hemlösheten utifrån Socialstyrelsens definition.

Den största förändringen i årets kartläggning är att antalet akut hemlösa hushåll har minskat med 17 procent eller 90 hushåll. Den största minskningen inom gruppen akut hemlösa har skett för barnfamiljerna som har minskat med 47 familjer och 79 barn, från 103 familjer med 217 barn till 56 familjer med 138 barn. Det är framför allt en minskning av antalet föräldrar födda utanför Europa, varav merparten av dessa är ensamstående kvinnor med barn. Den övriga minskningen i akut hemlöshet beror främst på att det är ett mindre antal ensamhushåll där det förekommer missbruk eller psykisk ohälsa i årets kartläggning, jämfört med 2020.

Totalt har antalet barnfamiljer i hemlöshet minskat från 393 familjer 2020 till 282 barnfamiljer 2021, motsvarande en minskning på 28 procent. Vilket är en förklaring till nästan hälften av minskningen i kartläggningen när det gäller antal hushåll. Antalet vuxna och barn i barnfamiljerna har minskat med 407 personer jämfört med 2020, från 1 384 till 977 personer. Detta förklarar 71 procent av minskningen av antalet personer (572 personer) i kartläggningen.

Missbruksproblem och/eller psykisk ohälsa är de främsta orsakerna till hemlöshet. Majoriteten är ensamhushåll och män. Antalet hushåll med missbruk eller psykisk ohälsa har minskat med cirka 100 hushåll jämfört med 2020. För nästan var femte hushåll uppgavs vräkning vara en bidragande faktor till deras hemlöshetssituation. Våld i nära relation är en bidragande orsak till hemlöshet för cirka 400 hushåll.

Jämfört med 2019 har antalet hushåll i hemlöshet minskat med cirka 660 hushåll och antalet personer (vuxna och barn) har minskat med cirka 1 850 personer.

3 Planens mål

3.1 Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska. Särskilt prioriterat är att minska antalet barn i akut hemlöshet.

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal vuxna personer i akut hemlöshet	959	587	472	
Antal barn i akut hemlöshet	618	217	138	
Summa	1577	804	610	

Källa: Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2021

I akut hemlöshet befinner sig 451 hushåll med 472 vuxna och 138 barn. Vilket är en minskning med 90 hushåll, 115 vuxna och 79 barn jämfört med 2020. Av dessa bor 39 vuxna i offentliga utrymmen eller utomhus, vilket är samma nivå som föregående års kartläggning. Det bor 63 hushåll i skyddat boende, vilka innefattar 52 barn. Det är en minskning med 10 hushåll och 14 barn.

Andelen ensamhushåll är 86 procent medan andelen barnfamiljer är 12 procent. Detta innebär att andelen barnfamiljer har minskat med sju procentenheter och andelen ensamstående har ökat med sju procentenheter. Andelen män är 63 procent och andelen kvinnor är 37 procent. Andelen hushåll med missbruk och/ eller psykisk ohälsa är 62 procent. Missbruk och psykisk ohälsa är i princip endast förekommande bland ensamhushållen.

Andelen hushåll med en registerledare som är född utomlands är 54 procent och huvuddelen har invandrat från länder utanför Europa. Detta gör att de utlandsfödda är överrepresenterade i akut hemlöshet, jämfört med övriga situationer. Detta är ungefär som vid föregående års kartläggning.

Den vanligaste inkomsten är ekonomiskt bistånd och drygt en tredjedel av hushållen har kända skulder hos Kronofogden. Nästan 70 procent av hushållen har varit hemlösa i upp till 3 år, varav knappt hälften av hushållen har varit i hemlöshet i upp till ett år. Tiden i hemlöshet är generellt kortare för hushåll i denna situation än i övriga hemlöshetssituationer.

Jämfört med 2019 har antalet hushåll i akut hemlöshet minskat med 330 hushåll och antalet personer (vuxna och barn) minskat med cirka 960 personer.

3.2 Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska. Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas.

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal hushåll som blir avhysta från sin bostad	142	158	170	
- varav antal barnfamiljer	9	7	12	
- antal barn berörda av avhysning	18	10	22	

Källa: Kronofogden (uppdaterad 2022-02-24)

Kronofogdens statistik över vräkningar i Göteborg visar att antalet hushåll som avhysts från sin bostad har ökat under året, från 158 hushåll 2020 till 170 hushåll 2021. Antalet avhysta barnfamiljer har också ökat under året, från sju familjer 2020 till tolv familjer 2021. Även antalet barn som är berörda av avhysning har ökat, från 10 barn 2020 till 22 barn 2021.

Jämfört med 2019 har antalet avhysningar ökat med 28 hushåll. Antalet avhysta barnfamiljer har också ökat med tre familjer och även antalet barn berörda av avhysning har ökat med fyra barn. Enligt Kronofogdens statistik på riksnivå ökar antalet vräkta barnfamiljer i spåren av pandemin och tre av fyra vräkningar bland barnfamiljer rör ensamstående¹. Antalet barn som berörs av vräkning har ökat successivt i landet sedan 2017.

3.3 Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska.

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad	301	280	286	

Källa: Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2021

Socialtjänsten har registrerat 280 hushåll med 281 vuxna och 5 barn som ska skrivas ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem inom tre månader efter mätveckan 26 april–2 maj 2021. Det är ungefär samma antal som föregående år. Nästan samtliga av dessa hushåll är ensamhushåll och 65 procent är födda i Sverige. Merparten är män (70 procent), vilket är fler än för övriga situationer.

Andelen hushåll med missbruk och/eller psykisk ohälsa är 80 procent, vilket är högre jämfört med övriga situationer. Ekonomiskt bistånd är vanligast som huvudsaklig inkomst och kända skulder hos Kronofogden finns i cirka hälften av hushållen. Drygt hälften av hushållen har varit hemlösa i upp till tre år.

Jämfört med 2019 har antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad minskat med 15 personer.

¹ Källa: Kronofogden 2021-09-19: Fler vräkta barnfamiljer i spåren av pandemin.

3.4 Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka.

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad	525	574	560	

Källa: Fastighetskontoret

Under 2021 har 355 hushåll med 560 personer, varav cirka 190 är barn, lämnat hemlösheten via övertagande av kommunala kontrakt till egna förstahandskontrakt². Det är en minskning med 14 personer jämfört med 2020. Dock har antalet hushåll som övertagit det kommunala kontraktet succesivt ökat sedan 2019, 314 hushåll 2019, 329 hushåll 2020 och 355 hushåll 2021. Detta innebär att det är fler ensamhushåll som fått överlåtelse under 2021, eftersom antalet hushåll har ökat medan antalet personer har minskat.

När hushåll bor i vanliga lägenheter med kommunalt kontrakt ordnade av kommunen räknas de som hemlösa. När hushållen tar över förstahandskontraktet lämnar de hemlösheten. Lägenheterna finns inom de allmännyttiga och privata bostadsföretagens bostadsbestånd.

Jämfört med 2019 har antalet personer (vuxna och barn) som kommer vidare till egen bostad ökat med 35 personer.

3.5 Nettokostnaden för socialt boende ska minska.

Indikator	2019	2020	2021	2022
Nettokostnaden för socialt boende (mnkr)	787	729	-	

Källa: Stadsledningskontoret

I nuläget går det inte att ta fram jämförbara uppgifter för 2021 på grund av stadsdelsnämndernas omorganisation vid årsskiftet 2020/2021. Därför har det varit nödvändigt att ändra definitionen av vad som ingår i den redovisade nettokostnaden för att uppnå jämförbarhet mellan åren 2020 och 2021.

Indikator	2019	2020	2021	2022
Köp av socialt boende vuxna (mnkr)	-	483	450	

Källa: Socialnämndernas redovisning

Socialnämndernas kostnader för socialt boende för vuxna uppgår till 450 miljoner kronor, vilket är en minskning med sju procent eller 33 miljoner kronor jämfört med 2020. Köp av socialt boende vuxna omfattar köp av boendelösningar för hemlösa hushåll som tillhandahålls av kommunen eller av externa leverantörer. Därutöver har kostnaden för nödbistånd minskat med 16 procent eller 4,8 miljoner kronor jämfört med 2020, från 29,3 till 24,5 miljoner kronor.

² Det finns ytterligare personer som har flyttat vidare till en egen bostad från ett boende som kommunen har ordnat. För dessa personer finns det uppgifter på individnivå men det saknas en sammanställning för hela staden.

4 Fokusområden

Planens fokusområden syftar till att ge vägledning kring vilken typ av utvecklingsinsats som behöver prioriteras. Respektive fokusområde har i olika stor utsträckning en direkt inverkan på ett eller flera av planens mål.

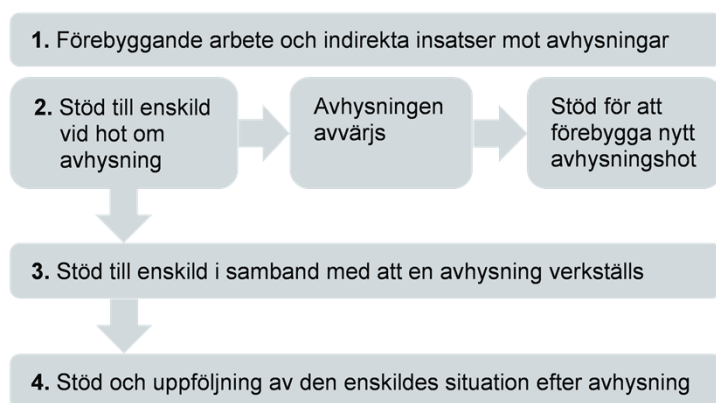
4.1 Fokusområde 1 - Förebygga hemlöshet

Det förebyggande arbetet mot hemlöshet omfattar personer som riskerar att hamna i hemlöshet och som behöver olika former av stöd och insatser som bidrar till att öka möjligheterna att få eller behålla ett boende. En del personer kan ha social problematik och behov av olika vård- och stödinsatser. Det finns också personer som inte har andra problem än att de saknar en bostad. För denna målgrupp är det angeläget att utveckla arbetssätt och systematik med boenderådgivning. Insatsen boenderådgivning ingår i alla fokusområden.

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen ansvar för att ge enskilda och barnfamiljer olika former av stöd och insatser som fungerar förebyggande mot hemlöshet. Socialtjänsten har även en skyldighet att genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen. För att kommunens invånare ska kunna få det stöd och den hjälp som de behöver är det nödvändigt att utföra en rad åtgärder, såsom att ta reda på vilka hjälpbehov som finns genom uppsökande verksamhet, informera om vilken service som finns att erbjuda samt vid behov förmedla kontakter med andra myndigheter³.

Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra avhysningar från bostäder kan enligt Socialstyrelsen grovt delas in i fyra faser och inriktningen bör vara att socialtjänsten ska finnas med så tidigt som möjligt i processen (figur 1).

Figur 1-Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra avhysningar

Källa: Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar, Socialstyrelsen 2017
www.socialstyrelsen.se

³ 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 och 4 §§ Socialtjänstlagen (2001:453)

Socialtjänsten handlägger ärenden som är förenade med risk för avhysning och har därför en central roll i det vräkningsförebyggande arbetet. Ett framgångsrikt arbete med att förebygga avhysningar förutsätter samarbete mellan socialtjänsten, hyresvärdar, budget- och skuldrådgivning och Kronofogden. Därutöver är det avgörande att socialtjänsten tidigt tar kontakt med hyresgästen och erbjuder råd och lämpliga stödinsatser. Hyresgästen har ett eget ansvar att söka hjälp men i vissa fall kan personen vara förhindrad att ta det ansvaret och behöver därför information om vilken hjälp som finns. I vissa fall kan personen behöva motiveras att ta emot hjälp.

Personer som en gång blivit avhysta har svårt att komma tillbaka till den ordinarie bostadsmarknaden. Cirka 20 procent av de som är hemlösa har någon gång blivit avhysta och även barnfamiljer berörs av avhysningar, vilket innebär att familjer utsätts för stora påfrestningar som kan komma att påverka barnens trygghet, hälsa och skolgång under lång tid framöver. Avhysningar innebär personligt lidande och kostnader för samhället.

Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas. Regeringen och kommunfullmäktige i Göteborg har tydligt uttalat en ambition om att förhindra vräkning av barnfamiljer. I samband med att barnkonventionen blir svensk lag är det viktigt att skapa en gemensam förståelse för vad det konkret innebär för arbetet med barnfamiljer som riskerar att avhysas från bostaden och hamna i hemlöshet. I det förebyggande arbetet är det viktigt att uppmärksamma trångbodda familjer som är i riskzonen för avhysning.

Hemlösa personer eller personer som riskeras att avhysas ska få likvärdig och adekvat hjälp av socialtjänsten som grundar sig i behovet av insats. Det är därför angeläget att socialtjänsten fortsatt utvecklar rutiner och arbetssätt som stöd för likvärdig bedömning av insatsbehov. Förslag om åtgärder behöver hanteras inom ramen för de plattformsarbeten som redan finns.

4.1.1 Utveckla insatser för att förebygga hemlöshet

Bakgrund: Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen (2001:453) ansvar för att ge enskilda individer olika former av stöd och insatser som fungerar förebyggande mot hemlöshet samt en skyldighet att genom uppsökande verksamhet främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen. För att kommunens invånare ska kunna få det stöd och den hjälp som de behöver är det nödvändigt att utföra en rad åtgärder, såsom att ta reda på vilka hjälpbehov som finns genom uppsökande verksamhet, informera om vilken service som finns att erbjuda samt vid behov förmedla kontakter med andra myndigheter. Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra avhysningar från bostäder bör enligt Socialstyrelsen komma in så tidigt som möjligt i processen.

Socialtjänsten behöver fortsätta arbetet med metodutveckling och definiera gemensamma utgångspunkter i hemlöshetsarbetet. Socialstyrelsen har tagit fram rekommendationer om indirekt förebyggande insatser, läs mer på [kunskapsguiden.se](https://www.kunskapsguiden.se). Socialtjänsten har även ett tydligt ansvar att aktivt verka för att samverka med andra aktörer kommer till stånd, till exempel hälso- och sjukvården, Arbetsför-

medlingen, Försäkringskassan och Kronofogden. Samverkan med idéburna organisationer och hyresvärdar är också angeläget.

Det är angeläget att socialtjänsten fortsatt utvecklar rutiner och arbetssätt för likvärdig och adekvat bedömning av insatsbehov för personer som riskerar att avhysas eller befinner sig hemlöshet. Inom ramen för arbetet ska nuvarande vägledning för bistånd till boende revideras och ett gemensamt bedömningsstöd för rätten till bistånd till boende, gemensamma rutiner, informationsmaterial och utredningsdokument tas fram och implementeras. Arbetet ska även syfta till att ta fram en gemensam struktur och gemensamma metoder för socialförvaltningarnas vräkningsförebyggande arbete och boendecoachning.

Åtgärd: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen samt nämnden för funktionsstöd ska inom ramen för nuvarande plattformsarbete utveckla rutiner för handläggning och gemensamt arbetssätt för likvärdig och korrekt bedömning insatsbehov för målgruppen hemlösa. Arbetet ska även syfta till att ta fram en gemensam struktur och gemensamma metoder för socialförvaltningarnas vräkningsförebyggande arbete och boendecoachning. I arbetet ska hänsyn tas till att konventionen för barns rättigheter inkorporeras i svensk lagstiftning den 1 januari 2020. Barnrättsperspektivet ska lyftas in i de rutiner som tas fram.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla insatser för att förebygga hemlöshet	Socialnämnd Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, Nämnden för funktionsstöd	Gul

Åtgärden att utveckla insatser för att förebygga hemlöshet pågår.

Rutiner för handläggning och gemensamt arbetssätt för likvärdig och korrekt bedömning av insatsbehov för målgruppen hemlösa

Inom ramen för socialförvaltningarnas gemensamma metodutvecklingsarbete på boendeområdet har arbetet med att ta fram en handbok för handläggning av bistånd till boende påbörjats. Syftet med handboken är att utveckla rutiner för handläggning och ett gemensamt arbetssätt för likvärdig och korrekt bedömning av insatsbehov för målgruppen hemlösa. Handboken ska ersätta tidigare vägledning för bistånd till boende. Handbokens första del, ett bedömningsstöd för handläggning av bistånd till boende, var klar i februari 2020 och gäller från 1 mars 2020. En gemensam implementeringsplan har tagits fram där chefer och arbetsledare har ansvar för att säkerställa att bedömningsstödet implementeras i berörda verksamheter.

Uppföljningen visar att implementeringen pågår enligt plan i samtliga socialförvaltningar och att följsamheten till det nya bedömningsstödet är hög. Följsamheten har ökat ytterligare sedan föregående uppföljning. Det som fortsatt kvarstår är framförallt att öka kännedomen om bedömningsstödet på de enheter som inte har ett direkt ansvar för boendefrågor. Ett sätt att göra detta som föreslås är förstärka den centrala introduktionen för de enheter som inte arbetar direkt med boendefrågor med information om handboken och tillhörande stöddokument. För att bibehålla en hög följsamhet till bedömningsstödet är det viktigt med en fortsatt löpande

metoddiskussion lokalt i socialförvaltningarna samt i de centrala nätverken för 1:e socialsekreterare och enhetschefer.

Gemensam struktur och gemensamma metoder för vräkningsförebyggande arbete

Hösten 2019 genomförde stadsdelarnas processledare för boendesociala frågor en kartläggning av stadsdelarnas vräkningsförebyggande arbetet. Kartläggningen visade att kvalitén på det vräkningsförebyggande arbetet skilde sig åt mellan stadsdelarna och att det fanns ett behov av att arbeta fram gemensamma rutiner och stödmaterial för arbetet. Vidare framkom i kartläggningen att samtliga stadsdelar saknade ett formaliserat samverkansavtal med hyresvärdarna för det vräkningsförebyggande arbetet. Ett flertal stadsdelar hade trots detta ett fungerande och strukturerat samarbete med hyresvärdarna medan en fungerande samverkan saknades i några stadsdelar.

De uppföljningar av hemlöshetsplanen som genomfördes under 2020 visade på fortsatta kvalitetsskillnader i det vräkningsförebyggande arbetet samt att det kvarstår ett behov av att arbeta fram gemensamma rutiner och stödmaterial för arbetet. Uppföljningen visade också att det interna samarbetet behöver stärkas och att ansvarsfördelningen mellan de nya förvaltningarna behöver förtydligas. Det framgick även att ambitionsnivå, uppsökande arbete, tillgång till vräkningsförebyggande insatser och samverkan med hyresvärdarna skiljer sig åt mellan tidigare stadsdelar och att det finns ett behov av att tydliggöra vilken lägsta nivå gällande uppsökande arbete, insatser och samverkan med hyresvärdar som de nya förvaltningarna har att förhålla sig till.

Utifrån nulägesanalysen och resultatet av tidigare uppföljningar av hemlöshetsplanen har en handlingsplan med förvaltningsgemensamma utvecklingsaktiviteter tagits fram. Handlingsplanen omfattar följande aktiviteter:

- Arbeta fram och implementera en handbok för socialförvaltningarnas arbete för att förebygga avhysningar
- Arbeta fram och implementera gemensamma rutiner för samordning inom socialförvaltningarna
- Arbeta fram och implementera gemensamma rutiner för samverkan mellan de nya förvaltningarna (Socialförvaltningar, Äldre- samt vård och omsorgsförvaltningen, Förvaltningen för funktionsstöd)
- Förstärkt kompetensutveckling och introduktion
- Avsiktsförklaring för samverkan mellan socialförvaltningarna, stömningsjouren och de allmännyttiga bostadsbolagen

Uppföljningen visar att samtliga aktiviteter har påbörjats under 2021.

Handboken för socialförvaltningarnas arbete för att förebygga avhysningar är klar och beslutad att gälla från och med den 15 februari 2022. Det samma gäller rutiner för samordning inom socialförvaltningarna. Gemensamma implementeringsaktiviteter påbörjas under kvartal 1 2022.

Arbetet med att ta fram gemensamma rutiner för samverkan mellan förvaltningarna pågår. Det samma gäller arbetet med att skriva fram en avsiktsförklaring för

samverkan mellan socialförvaltningarna, störningsjouren och de allmännyttiga bostadsbolagen.

Parallellt med handlingsplanens aktiviteter pågår i socialförvaltningarna ett arbete med att se över resursfördelning och organisering av arbetet med att förebygga avhysningar för att möta det krav på ökad aktivitet och samordning som följer av den justerade riktlinjen för arbetet som är under framtagande.

Gemensam struktur och gemensamma metoder för boendecoachning

Tillsammans med Boplats har socialförvaltningarna arbetat fram en digital plattform för boendecoachning. Information om plattformen, informationsmaterial och tillhörande stöddokument har kommunicerats till förvaltningarna samt tagits upp för information och dialog på de centrala nätverken för 1:e socialsekreterare, enhetschefer och boendesekreterare.

Ett nätverk för boendecoacher startades upp under hösten 2020 i samarbete med Boplats. Nätverkets syfte är att erbjuda boendecoacher ett forum för erfarenhetsutbyte och bidra till en gemensam metodutveckling när det gäller berörda verksamheters arbete med boendecoachning. Syftet är även att nätverket ska ansvara för löpande uppdatering och revidering av plattformen och dess material.

Uppföljningen visar att plattformen är känd i samtliga socialförvaltningar. Dock kvarstår att göra plattformen känd även på de enheter som inte har direkt ansvar för boendefrågorna men som ändå möter personer som befinner sig i hemlöshet. Nyttjandegraden är överlag hög men skiljer sig åt mellan förvaltningarna beroende på framförallt storlek och befolkningsstruktur. Det framkommer även ett behov av att komplettera den digitala plattformen med en gemensam rutin för socialförvaltningarnas arbete med boendecoachning för ökad likabehandling.

Barnkonventionen och barnperspektivet

Inom ramen för stadsdelarnas gemensamma metodutvecklingsarbete på boendområdet har en rutin för förstärkt barnrätt i vuxenärenden med tillhörande stödmaterial tagits fram. Detta med anledning av att barnkonventionen är svensk lag sedan 1 januari 2020. Rutinen var klar i maj 2020 och gäller från och med juni 2020. En gemensam implementeringsplan har tagits fram där enhetschefer och 1:e socialsekreterare har ansvar för att säkerställa att rutinen implementeras i berörda verksamheter. Under 2021 har ett antal lokala implementeringsaktiviteter och en central utbildning i samtal med föräldrar om barn för socialsekreterare och 1:e socialsekreterare inom vuxenområdet genomförts.

Uppföljningen visar att samtliga socialförvaltningar har arbetat aktivt med att implementera ett förstärkt barnrättsperspektiv under 2021. Covid-19 har bromsat utvecklingsarbetet något men i samtliga förvaltningar sker samtal med föräldrar om barnets situation och behov. Man genomför även barnkonsekvensanalyser när det är aktuellt. I några förvaltningar sker samtal med barn när det bedöms aktuellt. De förvaltningar som inte samtalar med barnen när det är aktuellt ser ett behov av central kompetensutveckling i att samtala med barn för att medarbetarna ska känna sig bekväma att ta det steget.

En risk som lyfts i uppföljningen är att implementeringen kan komma att fortsatt försvåras till följd av Covid-19 och att antalet besök i verksamheterna är begränsat. Implementeringen och följsamheten till den nya rutinen kommer även fortsättningsvis att följas på de centrala nätverken för 1:e socialsekreterare och enhetschefer. Där kommer även beslut om ytterligare gemensamma implementeringsaktiviteter att fattas vid behov.

4.1.2 Ta fram riktlinjer för hushåll som riskerar att avhysas

Bakgrund: Sedan 2012 finns av kommunfullmäktige beslutade riktlinjer för att förebygga avhysning av hushåll med barn⁴. Det saknas dock riktlinjer som gäller alla hushåll som riskerar att avhysas. Socialstyrelsen har tagit fram rekommendationer för arbetet med att förebygga avhysningar, läs mer på kunskapsguiden.se.

Arbetet med att förebygga avhysningar organiseras på olika sätt i förvaltningarna, nivå och kvalitet i det vräkningsförebyggande arbetet skiljer sig åt förvaltningarna emellan. I vissa förvaltningar ingår det vräkningsförebyggande arbetet som en del i den ordinarie verksamheten. Andra förvaltningar har anställt särskild personal som arbetar riktat mot hyresvärdar och enskilda personer för att hitta fungerande lösningar vid risk för avhysning. Oavsett hur förvaltningarna organiserar arbetet underlättar det om det finns en tydlig kontaktväg till socialtjänsten när det gäller risk för avhysning, exempelvis en funktionsbrevlåda eller ett direktnummer. Det är viktigt att samverkansparter och allmänhet får kontakt med rätt instans inom socialtjänsten inom rimlig tid.

Alla bolag inom Förvaltnings AB Framtiden arbetar vräkningsförebyggande, men arbetet är organiserat på olika sätt. Störningsjouren hanterar en del av arbetet med att förebygga avhysningar när det gäller störningsärenden och hyresskulder medan vissa bolag och distrikt i koncernen hanterar frågan internt. En ambition är att hyresvärdarna tillsammans med socialtjänsten gör gemensamma hembesök hos hyresgäster som har hyresskuld eller har stört omgivningen. De kommunala bostadsföretagen utgår från stadens riktlinjer för att förhindra avhysning av barnfamiljer.

Andelen hyresrätter i Göteborg är cirka 50 procent, cirka 155 000 lägenheter. Av dessa äger allmännyttan cirka hälften och därför är det viktigt att även privata hyresvärdar involveras i arbetet med att minska avhysningar.

Utifrån ovanstående är det angeläget att ta fram riktlinjer som gäller alla hushåll som riskerar att avhysas, inte endast för hushåll med barn. I riktlinjen ska ansvarsförhållande och samverkan mellan fastighetsägare och socialtjänst när det gäller barnfamiljer, äldre och personer med funktionsnedsättning särskilt beaktas. I samband med att nya riktlinjer tas fram bör även nuvarande riktlinjer för att förebygga avhysning av hushåll med barn utvärderas.

Åtgärd: Kommunstyrelsen ska, tillsammans med medverkande parter, ta fram riktlinjer som gäller alla hushåll som riskerar att avhysas, inte endast för hushåll med barn. Riktlinjer ska fastställas i kommunfullmäktige under planperioden.

---

⁴ [Göteborgs stads riktlinje för att förbygga avhysningar av hushåll med barn.](#)

Medverkande parter: Förvaltnings AB Framtiden (störningsjouren), socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, fastighetsnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice (budget- och skuldrådgivning), privata fastighetsbolag, Kronofogden, Fastighetsägarna GFR

Åtgärd	Ansvarig	Status
Ta fram riktlinjer för hushåll som riskeras att avhysas	Kommunstyrelsen	Gul

Åtgärden att ta fram en reviderad riktlinje för hushåll som riskerar att avhysas pågår.

Stadsledningskontoret har skrivit fram ett förslag på uppdaterad riktlinje för arbetet med att förebygga avhysningar. Den reviderade riktlinjen omfattar alla hushåll som riskerar att avhysas, inte endast hushåll med barn. Förslaget lyftes, efter remiss till berörda nämnder och styrelser, till Kommunstyrelsen för beslut den 1 december 2021. Kommunstyrelsen beslutade att återremittera ärendet och uppdrog till stadsledningskontoret att dels fördjupa den ekonomiska dimensionen samt konsekvenserna av utökandet av riktlinjen för socialnämnderna, och dels att redogöra för vilka grupper som har störst behov av arbetet med att förebygga avhysningar. Den reviderade riktlinjen beräknas vara fastställd av Kommunfullmäktige tidigast i slutet av kvartal 2, 2022.

Andra åtgärder för att förebygga avhysningar i planen är beroende av denna åtgärd och kan inte slutföras innan riktlinjen är fastställd.

4.1.3 Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer

Bakgrund: För att bättre kunna nå målgruppen äldre i riskzon för avhysning och säkerställa att alla i målgruppen erbjuds adekvata stödinsatser är det viktigt att den del av socialtjänsten som möter äldre har goda kunskaper om ovanstående risker och vilka stödinsatser som kan sättas in för att förebygga avhysning. Enligt Kronofogdens statistik ökar andelen personer som är 65 år och äldre bland de som blir avhysta från sin bostad. En riskgrupp är äldre som drabbats av demens och har en oförmåga att betala hyran eller inte längre klarar av att sköta sin bostad. En annan riskgrupp är personer med låga pensioner som inte klarar av hyreshöjningar i samband med till exempel omfattande renoveringar.

Äldre personer som lever i hemlöshet är särskilt utsatta både fysiskt och psykiskt. Många lider av demenssjukdom eller annan kronisk somatisk sjukdom och missbruksproblematik förekommer ofta i gruppen. Det är därför av stor vikt att socialtjänsten arbetar aktivt för att förhindra avhysning av äldre personer.

För ett framgångsrikt vräkningsförebyggande arbete med målgruppen är det nödvändigt att samverkan sker mellan Individ- och familjeomsorgen samt Äldreomsorgen.

Åtgärd: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen och äldre samt vård- och omsorgsnämnden ska säkerställa att samverkan sker mellan Individ- och familjeomsorg, Funktionshinder och Äldreomsorg samt att äldre som befinner sig i riskzon för avhysning erbjuds adekvata stödsatser.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer	Socialnämnd Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Gul

Åtgärden att utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre pågår.

Som tidigare nämnts (4.1.1 Utveckla insatser för att förebygga hemlöshet) genomförde socialförvaltningarnas processledare för boendesociala frågor en kartläggning av förvaltningarnas vräkningsförebyggande arbetet hösten 2019. Kartläggningen visade att det förelåg stora kvalitetsskillnader mellan stadsdelarna (nuvarande socialförvaltningar) gällande samverkan mellan individ- och familjeomsorg samt funktionshinder och äldreomsorg för att förebygga avhysning av äldre personer. I några förvaltningar fanns en fungerande samverkan, arbetet sågs som ett gemensamt ansvar och det fanns rutiner för samverkan mellan verksamheterna. I några andra förvaltningar fungerade samverkan mellan sektorerna sämre, eller inte alls, och det saknades både gemensamt ansvarstagande och gemensamma rutiner för samverkan.

De uppföljningar av hemlöshetsplanen som genomfördes under 2020 visade att det fortsatt finns stora skillnader i kvalitet mellan stadsdelarna (nuvarande socialförvaltningar) när det gäller samverkan mellan sektorerna för att förebygga avhysning för personer över 65 år. Av uppföljningen framgick även att majoriteten av stadsdelarna ser samverkan mellan de nya förvaltningarna som ett viktigt utvecklingsområde. Här lyfte stadsdelarna bland annat ett behov av att förtydliga ansvarsfördelningen mellan förvaltningarna, vilket sågs som särskilt viktigt utifrån ny nämndorganisation, ett behov av gemensamma rutiner för samverkan och ett behov av att skapa tydliga kontaktvägarförvaltningarna emellan. Dessa utvecklingsområden kvarstår i föreliggande uppföljning.

För att stärka samverkan mellan förvaltningarna kring målgruppen äldre som befinner sig i riskzon för avhysning ska en samverkansrutin som tydliggör ansvarsfördelning och struktur för samverkan arbetas fram och implementeras i berörda verksamheter. Arbetet med samverkansrutinen har påbörjats under hösten 2021 och kopplas till det arbete som pågår med gemensamma rutiner och process för samordning kopplat till överenskommelsen för socialpsykiatri.

4.1.4 Utveckla boenderådgivningen

Bakgrund: Det finns ett ökat behov av en gemensam systematisk hantering av rådgivning för strukturellt hemlösa personer som söker boende. I förvaltningarna finns det olika varianter av verksamheter som ger bostadslösa boenderådgivning. Många medborgarkontor erbjuder stöd i hur man söker bostad. Ofta finns också särskilda boendepedagoger eller boendekonsulenter inom individ- och

familjeomsorgen som ger boenderådgivning.

Boplats Göteborg fungerar som bostadsförmedling sedan den 1 september 2019 och förmedlar alla lägenheter efter kötid. Boplats kundtjänst hjälper till med information, registrering och bostadssökande på boplats.se för de sökande som har behov av det. På Boplats webbplats finns viss information på flera olika språk.

Arbetet med att skapa en plattform för kunskap och kompetensutveckling inom området boenderådgivning har redan påbörjats. Syftet är att utveckla och kvalitetssäkra stadens boenderådgivning och att skapa en likvärdig boenderådgivning för alla kommuninvånare. Inom ramen för plattformen ska ett gemensamt informationsmaterial tas fram som ska användas av alla verksamheter inom Göteborgs Stad som ger boenderådgivning/ information till bostadssökande.

Åtgärd: Boplats Göteborg ska, tillsammans med medverkande parter, färdigställa arbetet med att skapa en plattform för kunskap och kompetensutveckling inom boenderådgivning. Syftet med plattformen är att utveckla och kvalitetssäkra stadens boenderådgivning för att skapa en likvärdig boenderådgivning för alla kommuninvånare.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen och fastighetsnämnden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla boenderådgivningen	Boplats Göteborg	Grön

Åtgärden att skapa en plattform för kunskap och kompetensutveckling inom boenderådgivning kan ses som slutförd.

Det innebär inte att arbetet med att utveckla boenderådgivningen stannar av, tvärtom, det fortsätter genom regelbundna träffar inom ett nätverk för boenderådgivning samt genom att det gemensamma materialet uppdateras och revideras vid behov.

Information för bostadssökande på goteborg.se/sokabostad

För att skapa ett gemensamt material som är användbart för en bred grupp bostadssökande har befintligt material från flera olika verksamheter samlats in. En arbetsgrupp med representanter från stadsdelarna, fastighetskontoret och social resursförvaltning har sedan analyserat och prioriterat det mest relevanta innehållet att ta med i ett gemensamt material. Slutresultatet finns publicerat på sidan goteborg.se/sokabostad.

Där finns bland annat information om:

- Att börja söka bostad i god tid
- Att söka brett och i hela Sverige
- Det egna ansvaret och socialtjänstens ansvar
- Att få koll på din ekonomi genom budget- och skuldrådgivningen
- Tips på vilka bostadssajter som finns i Göteborgsområdet

Broschyren ”Så söker du bostad”

För att nå ut till bostadssökande som inte har datorvana eller tillgång till internet, och för att underlätta i mötet mellan bostadssökande och boenderådgivare, finns den tillgängliga och informativa broschyren ”Så söker du bostad”. Broschyren är översatt till fem språk; engelska, arabiska, somaliska, tigrinja och persiska. Samtliga språkvarianter finns att ladda ner på goteborg.se/sokabostad.

Hösten 2020 har broschyren och övrigt material reviderats och uppdaterats. Bland annat har informationen om vilka villkor som gäller för allmännyttans lägenheter uppdaterats i samband med att AB Framtidens gemensamma uthyrningspolicy ändrades från 1 september 2020. Kontroll av externa länkar har också genomförts. Detta enligt gällande kommunikationsplan för projektet.

Boendeguide – stödmaterial till boendecoacher

På sidan goteborg.se/sokabostad finns det även en mer omfattande boendeguide som extra stöd i mötet mellan bostadssökande och boendecoach. Boendeguiden innehåller samma information som broschyren ”Så söker du bostad”, tillsammans med stöddokument som kartor, exempel på personligt brev och avtal för andrahandsuthyrning.

En samlad utvärdering av användandet av materialet kvarstår. På grund av rådande läge med covid-19 har många verksamheter fått stänga ner eller minska sin rådgivning. Det har gjort det svårt att utvärdera det faktiska användandet och verksamheternas fortsatta behov. Däremot har löpande avstämning av nyttjandegrad och upplevd nytta med materialet genomförts i dialog med nätverket för boenderådgivning och mindre revideringar av materialet har gjorts. Nyttjandegraden är hög och nätverket upplever att materialet ger stöd i arbetet.

4.2 Fokusområde 2 – Möta den akuta hemlösheten

Socialtjänsten kan erbjuda akuta insatser till personer som befinner sig i hemlöshet. Utifrån bostadsbristen blir många hushåll kvar i tillfälliga boendelösningar under en längre tid, med negativa effekter för den enskilde och med ökade kostnader för köpta boenden. Socialnämnd Sydväst ansvarar för kommunens akutboenden, därutöver finns platser inom idéburna organisationer eller genom andra upphandlade aktörer. För personer i långvarig hemlöshet med missbruk och psykisk ohälsa finns möjligheten till bostad via modellen Bostad först⁵.

Socialförvaltningen Sydväst driver uppsökande arbete för att erbjuda hjälp till enskilda personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar. Det finns en grupp av hemlösa som har vistats i akut hemlöshet under en längre period och som har behov av insatser från socialtjänsten, men som inte själva söker hjälp och stöd. Det är viktigt att dessa personer får tillgång till de insatser de har behov av och på sikt ges förutsättningar att lämna hemlösheten.

---

⁵ Avsiktsförklaring om anskaffning av bostäder i Göteborg, www.boendeportalen.goteborg.se

Alltjämt är försörjning grundläggande för att få och behålla en bostad, samtidigt som att ha någonstans att bo är en förutsättning för att kunna klara att arbeta eller att tillgodogöra sig insatser som leder mot egen försörjning och arbete. Det är därför angeläget att staden tillsammans med idéburna organisationer ökar möjligheterna till sysselsättning och socialt umgänge för personer i hemlöshet. Kompetenscenter inom förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning är en möjlighet för hemlösa personer som ska ta sig vidare från sysselsättning och andra främjande aktiviteter till egen försörjning och arbete.

Huvudparten av de barnfamiljer som söker hjälp för sin bostadssituation hos socialtjänsten gör det på grund av att de inte har haft möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Utgångsläget är att dessa familjer oftast behöver flytta runt i olika egna kortsiktiga boendelösningar och inte sällan i trånga boendemiljöer. Dessa familjer har oftast sämre ekonomiska förutsättningar och bristande förankring i samhället. En stor andel av föräldrarna är nyanlända, vilket ofta innebär behov av samhällsvägledning och stöd i bostadssökande.

4.2.1 Utveckla det uppsökande arbetet

Bakgrund: Staden bedriver uppsökande verksamhet för att informera om hjälp till personer som sover i offentliga lokaler, trappuppgångar eller utomhus. Den uppsökande verksamheten ska särskilt inrikta sig på personer som av olika orsaker kan antas behöva stöd och hjälp av socialtjänsten och som själva inte söker den hjälp de behöver. Ett aktivt uppsökande arbete är ofta en förutsättning för att nå dessa personer och för att kunna erbjuda dem individuellt anpassade insatser.

Uppsökarverksamheten möter bland annat en grupp personer som har haft kontakt med verksamheten under flera år och som tenderar att bli kvar i akutboenden under långa perioder. Målgruppen är i behov av insatser från socialtjänsten men söker inte själva hjälp och stöd. För att dessa personer i större utsträckning ska få tillgång till de insatser som de har behov av och på sikt kunna lämna ett liv i hemlöshet, krävs ett aktivt uppsökande motivationsarbete och en nära samverkan med socialtjänsten och idéburna organisationer. Övriga samverkansparter är bland annat Socialjouren, Citygruppen, Mobila fältteamet, Mikamottagningen och vårdcentralen för hemlösa. De idéburna organisationerna möter hemlösa personer som inte har kontakt med socialtjänsten, exempelvis personer som lever i ett aktivt missbruk eller med psykisk ohälsa. Det är angeläget att dessa personer förmedlas kontakt med socialtjänsten för en planering till en mer långsiktig boendelösning.

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, fortsatt utveckla och stärka samverkan kring personer med lång tid i hemlöshet som inte själva söker stöd och hjälp av socialtjänsten. Syftet med åtgärden är att dessa personer i större utsträckning ska få tillgång till de insatser de har behov av och på sikt kunna lämna ett liv i hemlöshet.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd samt idéburna organisationer.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla det uppsökande arbetet	Socialnämnd Sydväst	Gul

Åtgärden att utveckla det uppsökande arbetet pågår.

Uppsökarverksamheten inom socialförvaltning Sydväst arbetar tillsammans med socialförvaltningarnas vuxenenheter, socialjouren, regionen och idéburna organisationer för att stärka samverkan kring personer med lång tid i hemlöshet. Syftet är att dessa personer i större utsträckning ska få tillgång till de insatser de har behov av och på sikt kunna få en långsiktig boendelösning.

Uppsökarverksamheten arbetar med att söka upp personer som saknar boende, vissa personer får kontakt med enheten via socialjouren. Verksamheten har tillgång till ett 30-tal övernattningsplatser, varav vissa via avtal med idéburen organisation, dit enhetens medarbetare kan hänvisa personer som saknar plats att sova för natten. Både idéburna organisationer och uppsökarverksamheten arbetar med att motivera den enskilde att ta kontakt med socialtjänsten och följer i många fall även med eller hjälper till att ta kontakt via telefon.

Precis som föregående år har verksamhetens arbete påverkats av situationen i samhället med Covid-19. För att minska risken för smittspridning har ett antal lägenheter avsatts, vilka socialjouren och uppsökarverksamheten har möjlighet att använda vid placering av personer som uppvisar symtom med anledning av konstaterad eller misstänkt smitta. Antalet personer i behov av övernattningsplats har dock inte ökat med anledning av pandemin.

Under senhösten 2021 anställdes en mobil socialsekreterare i samarbete mellan avdelning boende och hemlöshet och socialförvaltningen Hisingen. Tjänsten innebär att en socialsekreterare arbetar i nära samarbete med uppsökarenheten, Center mot hemlöshet samt idéburna organisationer för att söka upp personer som befinner sig i hemlöshet men som av olika anledningar inte kan eller vill besöka ett socialkontor för att ansöka om bistånd till boende. Socialsekreterarens uppgift är att tillsammans med samverkanspartners söka upp dessa personer, etablera kontakt och göra bedömningen av biståndsbehov på plats där brukaren är och utifrån samtalet som sker på brukarens villkor i dennes miljö. Därefter är målsättningen att överlämning ska ske till ordinarie socialkontor.

Uppsökarverksamheten har under året även stöttat flera personer med ansökan till Bostad först vilket lett till att ett antal personer har fått egen lägenhet efter många år i hemlöshet.

Socialförvaltning Sydväst har även under året utvecklat samverkan med idéburen sektor, enligt planering från föregående år. En arbetsgrupp för vinterplanering startade i september tillsammans med socialjouren och idéburna organisationer i syfte att upprätta en gemensam planering för det uppsökande arbetet under vinterhalvåret. Återkommande uppföljning av det arbetet sker i styrgruppen för samverkan med idéburna organisationer.

4.2.2 Tillhandahålla nödbiståndsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer

Bakgrund: Majoriteten av föräldrafamiljer i de barnfamiljer som söker bistånd till boende hos socialtjänsten gör det på grund av att de inte har haft möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. De flesta saknar arbete, nätverk och kötid på Boplatser eller andra bostadsförmedlingar. Merparten av föräldrafamiljer är också födda utanför Europa, vilket ofta innebär behov av samhällsvägledning och stöd i bostadssökande.

Den 1 maj 2019 införde stadsdelarna en ny rutin för handläggning av nödbistånd till boende för personer och familjer som efter en individuell prövning inte bedöms uppfylla kriterierna för rätten till bistånd till boende, enligt socialtjänstlagen. Detta på grund av att rättspraxis inte ger stöd för att bevilja dessa personer och familjer annat bistånd än tillfälligt tak över huvudet för att undvika nöd. Rutinen innebär att personer utan sociala problem, så kallade strukturellt hemlösa, och som står helt utan tak över huvudet i första hand beviljas kontanta medel för att själva ordna tillfälligt boende. I särskilda fall beviljas en placering i ett tillfälligt boende, så kallat nödbiståndboende, istället för kontanta medel. För barnfamiljer ska nödbistånd alltid beviljas som placering i tillfälligt nödbiståndboende.

Nödbiståndboenden som vänder sig till barnfamiljer utan social problematik ska ha en tillräckligt god kvalitet. Med god kvalitet menas att boendet ska uppfylla en skälig levnadsnivå ur ett barnperspektiv. Detta innebär bland annat att det i boendet ska finnas möjlighet till vila, lek och fritid för barnen. Barnen ska ha tillgång till egen sovplats och det ska finnas hygienutrymmen av god standard. Det bör även finnas tillgång till plats för matlagning, förvaring av mat samt tvättstuga. Boendet ska även vara tryggt för barnen vilket exempelvis innebär att det inte får vistas personer med missbruksproblematik i boendet. För att bibehålla kontinuitet med exempelvis vård, skola och förskola ska staden undvika att barnfamiljer flyttar runt mellan olika tillfälliga boendelösningar.

För att minimera tiden i boendet ska föräldrarna erbjudas boendecoachning i bostadssökande. Vid erbjudande om egen bostad är det viktigt att säkerställa att familjerna förstår innebörden i erbjudandet och vad ett eventuellt nej tack till erbjuden bostad kan innebära för den fortsatta biståndsrätten. För de familjer som har behov av samhällsvägledning ska detta också tillgodoses. För de barnfamiljer som bedöms tillhöra en särskilt utsatt grupp och ha speciella svårigheter att ordna bostad på egen hand finns möjlighet till mer långsiktiga boenden inom stadens boendeverksamhet eller i upphandlade boenden.

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, tillgodose att utbud av tillfälliga boenden, så kallade nödbiståndboenden, och boendecoachning möter behovet. Socialnämnd Sydväst ska även ansvara för att tillse att de tillfälliga boenden som vänder sig till hemlösa barnfamiljer är av god kvalitet.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, SPINK- samlad placerings- och inköpsfunktion.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Tillhandahålla nödbiståndsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer	Socialnämnd Sydväst	Gul

Åtgärden att tillhandahålla nödbiståndsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer pågår.

Socialförvaltning Sydväst har under det senaste året genomfört ett antal utvecklingsaktiviteter för att öka kvalitén på verksamhetens nödbiståndsboenden när det gäller fastigheternas underhåll, både i utemiljö och inomhus. Vissa av aktiviteterna har genomförts i samarbete med Lokalförvaltningen.

Några av förvaltningens nödbiståndsboenden är sedan tidigare anpassade för barnfamiljer men ett flertal av enheterna bedrivs i lokaler som inte är anpassade för barn. För att ytterligare öka kvalitén ur ett barnperspektiv och möta behovet hos de barnfamiljer som beviljas insatsen nödbiståndsboende har förvaltningen sedan september 2020 ställt om ett 20-tal lägenheter till nödbiståndsboende. Förvaltningen kan därigenom erbjuda barnfamiljer lägenhetsboende i anpassade storlekar som uppfyller en skälig levnadsnivå ur ett barnperspektiv.

Boendecoaching utförs veckovis med syfte att hjälpa familjen att komma vidare till ett eget boende så snart som möjligt och på så sätt även korta tiden som familjen bor i nödbiståndsboendet. Ett arbete har genomförts med att samordna rutiner och arbetssätt för att en likvärdig boendecoaching ska erbjudas i samtliga av förvaltningens nödbiståndsboenden.

Av de hushåll som flyttat ut från förvaltningens nödbiståndsboende under 2021 har ungefär 75 procent av hushållen varit placerade i mindre än tre månader i verksamheten. Under 2020 var motsvarande siffra 60 procent.

4.2.3 Utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning

Bakgrund: Kommunen har tillgång till ett antal boendeplatser och lägenheter med varierande grad av stödinsatser. Utöver dessa tillhandahåller även upphandlade organisationer ett antal boendeplatser. Totalt finns det cirka 1 700 boendeplatser och lägenheter, utöver de cirka 800 kommunala kontrakt som förvaltas av fastighetskontoret. De flesta boendena är för personer med missbruksproblem eller för personer med psykiska funktionsnedsättningar, men det finns även drogfria boenden.

En del av de hemlösa personerna som bor i jour- och akutboenden tenderar att bli kvar i det tillfälliga boendet längre än nödvändigt, vilket försvårar och förlänger personens väg till ett mer stadigvarande boende. Det pågår ett arbete inom socialförvaltningen Sydväst (Pilot hemåt) som syftar till att utveckla planering och samordning kring den boende för en mer långsiktig boendelösning.

Åtgärd: Socialnämnden Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, verka för en mer samlad planering och samordning till en mer långsiktig boendelösning i verksamheter som tillhandahåller akuta boendelösningar för olika målgrupper. Planering och samordning ska genomföras tillsammans med ansvarig placerande nämnd.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, idéburna organisationer.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning	Socialnämnd Sydväst	Gul

Åtgärden att utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning pågår.

Sedan 1 april 2021 arbetar samtliga socialförvaltningar enligt kategoriplanen för socialt boende med stöd. Planen innebär en ny indelning av insatsen socialt boende med stöd. De nya områdena är följande; akutboende, kortsiktigt boende (kollektiv och lägenheter) samt långsiktigt boende (kollektiv och lägenheter). Syftet med förändringarna består av flera delar varav en av de viktigare är att korta människors tid i hemlöshet. Flexibla stödnivåer har införts i både kollektiva boenden och i lägenhetsboenden med syfte att personen ska kunna bo kvar i samma boende trots förändringar i sitt stödbehov. Därmed undviks onödiga flyttar för personer som befinner sig i en hemlöshetssituation. Detta bedöms leda till en ökad trygghet som skapar bättre förutsättningar för personen att genomföra eventuella förändringar som behövs för att hen ska komma vidare till ett eget boende.

Under året har en insatsprocess för socialt boende med stöd tagits fram och publicerats i välfärdens processer (stadens kvalitetsledningssystem). Syftet med insatsprocessen är att underlätta för socialsekreterare och boendepersonal, förstärka samverkan samt öka kvalitén på insatsen och följsamheten till socialtjänstprocessen. Målet är att personer snabbare ska komma från en akutboendeplacering till en annan boende- eller behandlingsinsats eller till öppna bostadsmarknaden. Insatsprocessen har tagits fram i samverkan mellan enhetschefer inom avdelningen boende och hemlöshet, socialförvaltning Sydväst, och förste socialsekreterare vuxen inom samtliga socialförvaltningar. Implementering av insatsprocessen pågår i berörda verksamheter. För att ytterligare förstärka samverkan och kvalitet på insatsen socialt boende med stöd planeras för införandet av en samverkansgrupp med representanter från avdelning boende och hemlöshet samt socialförvaltningarnas vuxenenheter under 2022.

Utöver ovanstående finns det en målgrupp som lever i akut hemlöshet som har en svår psykisk sjukdom och som har sammansatta behov till följd av psykiatrisk problematik eller substansbruk vilka inte tillgodosjorts inom ordinarie behandlingssatser inom specialpsykiatri, beroendevården eller hos kommunen av olika skäl. För den här målgruppen driver förvaltningen en samverkansmottagning, ACT Göteborg⁶, tillsammans med Västra Götalandsregionen, Psykiatri psykoskliniken. Verksamheten erbjuder ett mobilt, flexibelt och avancerat stöd för personer med

⁶ [ACT Göteborg - Sahlgrenska Universitetssjukhuset](#)

utökat behov av samordnade insatser, till exempel för personer som själva har svårt att ta sig till behandlande och stödjande verksamhet. En process och rutiner är framtagna under året i samarbete mellan socialförvaltningarna och sjukvården, förankring av processen kommer påbörjas och beslut kommer fattas i stadens chefsnätverk. Därefter påbörjas implementeringen av processen. Efterfrågan på insatsen är större än tillgången, vilket har gjort att det varit intagningsstopp under del av året.

Under 2021 har behovet av akutboende varit lägre både i egen och extern regi, vilket medfört en låg beläggning. De personer som finns kvar i akut hemlöshet tenderar att ha en komplex problematik i linje med de som har behov av insatser från ACT Göteborg. Stadens akutboende Nya Tillfället har 78 platser för män och kvinnor och i samma byggnad ligger ett akutboende för kvinnor, Alma, med sammanlagt 17 platser. Sedan verksamheten Nya Tillfället startade 2018 har IVO gjort ett antal tillsynsinspektioner i verksamheten och riktat kritik mot densamma. Den huvudsakliga kritiken handlar om att verksamheten är för stor för att ha en så komplex målgrupp. Under året har två allvarliga händelser, en med dödlig utgång, medfört att IVO i december 2021 beslutade att stänga verksamheten. Socialnämnd Sydväst har överklagat beslutet, men oavsett domslut finns behov av att se över insatserna för målgruppen som bostad på Nya Tillfället. Kategorirådet har beslutat om ett uppdrag att göra en behovsanalys och föreslå en långsiktig plan för att bättre tillgodose behoven för personer i akut hemlöshet med komplex problematik.

4.2.4 Utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet

Bakgrund: Inom socialnämnd Sydväst pågår ett arbete med att utveckla ett Center mot hemlöshet i samverkan med idéburna organisationer. Detta görs utifrån tidigare uppdrag i stadens budget för 2015 ”Ett Hemlösas hus som en träff- och kontaktpunkt för hjälp och stöd åt hemlösa ska inrättas i samverkan mellan olika aktörer” och utifrån hemlöshetsplan för 2015–2018.

Center mot hemlöshet ska fungera som en samlingspunkt för personer i hemlöshet där de kan få hjälp att hitta till rätt instans. Det pågår ett arbete med att skapa en webbplats. Syftet med webbplatsen är att underlätta för personer att hitta relevant och korrekt information och den riktar sig till såväl personer i hemlöshet som till socialtjänst och allmänhet. Genom att informationen finns tillgänglig dygnet runt förväntas den avlasta andra stödinstitutioner för målgruppen. Från webbplatsen ska användare kunna hämta information om serviceinsatser, sysselsättning, sociala aktiviteter, kalendarium, kontaktuppgifter och mycket annat. Den fungerar också som en anslagstavla med aktuell information för de som berörs. Eftersom den är öppen för alla medborgare möjliggör den också för privatpersoner att engagera sig.

Webbplatsen tas fram i samverkan med idéburna organisationer, brukare, hälso- och sjukvård och socialförvaltningarna. Därutöver finns det en verksamhetslokal tillgänglig för målgruppen. I lokalen anordnas workshops och föreläsningar.

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, fortsätta arbetet med att utveckla en samlingspunkt för personer som lever i hemlöshet.

Medverkande parter: Socialnämnder Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, idéburna organisationer, brukare, hälso- och sjukvården.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet	Socialnämnd Sydväst	Grön

Åtgärden att utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet kan ses som slutförd.

Center mot hemlöshet invigdes den 24 april 2020. Webbplatsen är unik i sitt slag i Sverige och bedöms vara till nytta för alla som vill och behöver veta mer inom området hemlöshet. Tillgång till information och kunskap är en viktig faktor för ökad jämlikhet och är i grunden en demokratifråga. Det ska vara lätt att hitta rätt för alla som behöver ta del av informationen. Utvecklingen av webbplatsen har skett i samverkan med ett flertal parter, bland dessa kan nämnas personer som själva har befunnit sig i hemlöshet, idéburna organisationer, fastighetskontoret och socialförvaltningarna.

Syftet med Center mot hemlöshet är främst att samla information om verksamheter och tjänster som kan vara till hjälp för människor som lever i hemlöshet, och erbjuda den till de som behöver den. Center mot hemlöshet har även öppnat en möteslokal, där man bland annat kan få hjälp med bostadssökande och i kontakten med myndigheter. Såväl lokalen som webbplatsen ska fungera som en kunskapsbank och en lots till relevanta stödinsatser och fakta. Detta gäller såväl för de som själva är hemlösa som de som riskerar att bli det, personer som möter hemlöshet i sin yrkesroll, anhöriga eller de som är intresserade av frågan. Det ska bli enklare att hitta rätt. Förvaltningen ser att det finns stora möjligheter till ytterligare utveckling av verksamheten, både den digitala och den fysiska mötesplatsen.

Mer information om webbplatsen finns på: [Center mot hemlöshet \(goteborg.se\)](http://Center.mot.hemloshet.goteborg.se)

4.3 Fokusområde 3 – Steget vidare till egen bostad

Den sekundära bostadsmarknaden består av kommunernas utbud av boendelösningar för personer som av olika anledningar inte blir godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Arbetssättet innebär att kommunen hyr en bostad av ett kommunalt eller privat bostadsföretag vilken sedan hyrs ut i andra hand till den boende. Till boendet kopplas varierande nivåer av stöd och tillsyn. En del bostäder fungerar som genomgångsbostäder under en begränsad tid. Andra bostäder, som kommunala kontrakt, ger möjlighet till övertag av förstahandshyresavtalet efter 18 månaders fungerande boende.

För personer som saknar bostad vid utskrivning från sjukhus, villkorlig frigivning efter avtjänat fängelsestraff eller avslutad vistelse på behandlingshem är det viktigt att den enskilde får tillgång till insatser som minskar risken för återfall i missbruk, psykisk ohälsa och/eller kriminalitet samt ger goda förutsättningar för att återintegreras i samhället.

För hushåll som av sociala och/eller medicinska orsaker inte kan ordna en egen bostad har socialtjänsten möjlighet att ansöka om bostadsanskaffning för hushållet (kommunalt kontrakt), till fastighetskontoret.

4.3.1 Effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden

Bakgrund: För personer som befinner sig i hemlöshet kan socialtjänsten ge bistånd till boende med olika individuellt utformade insatser. En effektiv åtgärd för personer som befinner sig i hemlöshet är långsiktiga boendelösningar, utifrån såväl ett mänskligt som ett samhällsekonomiskt perspektiv. Detta för att åstadkomma ett så självständigt boende som möjligt med individuellt anpassade insatser och samtidigt minska användningen av kortsiktiga och tillfälliga boendelösningar. Exempel på långsiktiga boendelösningar är lägenheter med kommunalt kontrakt, lägenhetsboenden i socialnämndernas regi alternativt upphandlade lägenhetsboenden.

Det finns stora möjligheter att effektivisera användandet av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden, både utifrån en ekonomisk och social aspekt. I Göteborg finns det lägenhetsboenden med olika typer av stöd som riktar sig till hemlösa personer, exempelvis stöd- och habiliteringsboende, träningsboende och referensboende. I samband med upphandling av boende med stöd ska staden se över inriktning och begrepp för en mer effektiv användning av befintliga resurser. Inriktningen ska gå mot Bostad först-metoden och stärka det självständiga boendet utifrån den enskildes behov och önskemål, det vill säga lägenhet med individuellt stöd.

Det pågår ett arbete utifrån den föregående planen med att ersätta blockförhyrda lägenheter med integrerade lägenheter inom allmännyttans bostadsbestånd. Detta som ett led i att stärka den enskildes möjligheter till ett självständigt boende och samtidigt verka för en socialt hållbar stad. Det är viktigt att staden erbjuder stöd efter behov i de integrerade boendena. Framför allt handlar det om stöd för att individen ska kunna bo kvar i bostaden. Att ersätta blockförhyrda lägenheter med integrerade lägenheter runt om i staden medför att personer flyttar till ett mer självständigt boende, och på sikt ges möjlighet att överta hyreskontraktet för lägenheten. Alla blockförhyrda lägenheter kommer dock inte att ersättas, då det finns hemlösa personer som varken vill eller kan bo utan nära stöd av personal och möjlighet till samvaro med andra.

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, effektivisera användandet av de lägenheter med varierande stöd som finns inom förvaltningen. Det individuellt anpassade stödet ska utgå ifrån att stärka det självständiga boendet utifrån den enskildes behov och önskemål samt leda till en egen bostad.

Syftet med åtgärden är att det mångfacetterade utbudet av lägenheter med stöd anpassas utifrån behovet. Det pågående arbetet med att byta ut blockförhyrda kategoribostäder mot integrerade bostäder ska fortsätta.

Medverkande parter: Fastighetsnämnden, socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, lokalnämnden, Förvaltnings AB Framtiden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden	Socialnämnd Sydväst	Gul

Åtgärden att effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden pågår.

Socialförvaltning Sydväst, avdelning boende och hemlöshet, ansvarar för cirka 1 300 boendeplatser och lägenheter som används till hemlösa personer. Förvaltningen har tillsammans med SPINK (samlad placerings- och inköpsfunktion) genomfört verksamhetsanpassningar utifrån socialtjänstens behov av boendelösningar för olika målgrupper och utifrån en minskad hemlöshet i Göteborg. Andra viktiga forum för att fånga upp behov av boendelösningar och förväntningar av verksamhetsutveckling är de centrala chefsnätverken, kategoriteamet för socialt boende med stöd samt Bogrupper.

Exempel på verksamhetsförändringar 2021:

- Minskat antal boenden för nödbistånd
- Flytt av verksamhet från Tuve till Angered (Storås)
- Beslut att sälja villa med fem lägenheter i Kungssten
- Beslut att tomställa lägenheter i tre blockförhyrda längor i Änggården för inbyte till integrerade lägenheter

Behovet av nödbiståndsboenden har succesivt minskat i Göteborg, framförallt för ensamstående personer och därför har socialförvaltning Sydväst anpassat utbudet utifrån dessa förutsättningar. Under 2021 har en befintlig verksamhet som erbjuder socialt boende med stöd i kollektiv form lokaliserad i Tuve flyttats till befintliga lokaler i Storås. Verksamheten i Tuve behövde flyttas eftersom bygglovets giltighet gått ut. Lokalema i Storås var tomställda sedan ett akutboende stängdes på grund av minskad efterfrågan under år 2020. Utöver detta har beslut fattats om att sälja en villa med fem lägenheter på grund av det saknas behov av dessa platser. Dock utökades nödbiståndsboendena med 19 lägenheter riktade till strukturellt hemlösa barnfamiljer under 2020, utifrån ett ökat behov för målgruppen. Det pågående arbetet med att byta ut blockförhyrda lägenheter mot integrerade lägenheter fortsätter i samarbete mellan socialförvaltning Sydväst, lokalförvaltningen, fastighetskontoret och AB Framtiden. Tomställandet av boenden har påbörjats och cirka 10 ersättningslägenheter har tilldelats verksamheten.

Förvaltningen har sedan 2014 haft en samverkanshantering med Fastighetskontoret kallad ”bo kvar”, vilket lett till goda resultat för många hushåll. ”Bo kvar” innebär en möjlighet för hushåll som erbjuds kommunala kontrakt efter boende inom soci-

alt boende med stöd i integrerad lägenhet att inte behöva flytta från sin befintliga lägenhet till en annan. Istället erbjuds förvaltningen en ersättningslägenhet. Under året uppdaterades och förtydligades rutinen kring denna hantering. Fastighetskontorets uppföljningar visar att överlåtelseandelen till eget förstahandskontrakt är högre genom denna hantering än för kommunala kontrakt generellt.

4.3.2 Utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först

Bakgrund: Stadens arbete med Bostad först startade 2013 som en projektverksamhet och arbetssättet permanentades i samband med att hemlöshetsplanen antogs 2015. Sedan starten har cirka 280 hushåll erbjudits lägenhet via modellen och cirka 70 procent bor kvar med kvar med kommunalt kontrakt eller har tagit över kontraktet. I nuläget bor cirka 100 hushåll med ett andrahandsavtal, utöver dessa har 70 hushåll tagit över till egna hyresavtal. Merparten av de hushåll som har tagit över hyreskontraktet har fortfarande stöd av verksamheten.

Målgruppen som utgörs av personer med lång erfarenhet av akut hemlöshet och med missbruk eller psykisk ohälsa. Förutom att personernas långvariga situation med akut hemlöshet har fått ett slut har också deras övriga livskvalitet påverkats till det bättre.

Med bostaden som bas kan personer sedan få stöd att stärka sin förmåga att hantera det som tidigare hindrat dem från att få och behålla ett eget hem. Den som får en lägenhet inom ramen för Bostad först uppmuntras att formulera hur hen vill komma tillbaka till ett självständigt och socialt integrerat liv. Det kan handla om stöd kring ekonomi, sysselsättning, utbildning, kontakt med sjukvården eller annat stöd i det vardagliga livet. Utifrån detta får den boende erbjudande om olika insatser för att komma tillrätta med missbruk eller psykiska ohälsa.

Andelen kvinnor inom Bostad först är cirka 40 procent. Därutöver har tidigare social resursförvaltning startat Bostad först för unga vuxna, ålder 21–25 år, som är det första i sitt slag i Sverige.

Expansionsmålet för Bostad först är 170 lägenheter totalt, det vill säga antalet pågående andrahandshyresavtal med målgruppen inom Bostad först. Detta innebär att det behövs ytterligare cirka 70 lägenheter för att nå målet. Därefter kommer varje lägenhet vid uppsägning eller överlåtelse till eget hyresavtal att ersättas med ny lägenhet.

Det har startats en ledningsgrupp för Bostad först i Göteborg med representanter från socialförvaltningar, Förvaltnings AB Framtiden och fastighetskontoret. Syftet med ledningsgruppen är att leda och följa upp stadens samlade Bostad först-verksamheter, bereda frågor om expansion och frågor inför beslut om förändrad inriktning. Därutöver finns en referensgrupp som syftar till erfarenhetsutbyte och metodutveckling. De idéburna organisationer som arbetar med Bostad först är anslutna till ledningsgruppen och referensgruppen.

[En handbok om Bostad först har tagits fram av Sveriges stadsmissioner](#)

[En skrift om Bostad först har tagits fram av Sveriges Kommuner och Regioner, SKR](#)

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, fortsätta att utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först genom att ta fram gemensamma riktlinjer för arbetet. I takt med att antalet personer och lägenheter inom Bostad först utökas är det särskilt angeläget att metod och arbetssätt kvalitets-säkras. Staden behöver även stärka den enskildes möjligheter att ingå i olika sociala sammanhang.

Medverkande parter: Fastighetsnämnden, socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, idéburna organisationer, Förvaltnings AB Framtiden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först	Socialnämnd Sydväst	Grön

Åtgärden att utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först kan ses som slutförd.

Åtgärden anses slutförd eftersom stadengemensam rutin har tagits fram och implementerats. Detta har ökat möjligheten att kvalitetssäkra metoden och arbetssättet. Det har även medfört att äskandet om antalet lägenheter till målgruppen har utökats för 2022. Det har också beslutats om omstrukturering av befintliga lednings- och samverkansgrupper, vilket kommer att bidra till en tydligare struktur för framtida utveckling inom Bostad först.

Arbetssättet utifrån modellen Bostad först är ett beprövat och evidensbaserat sätt att arbeta med personer som har komplexa problem och som varit hemlösa länge. Modellen har på senare år fått större uppmärksamhet i Sverige och både Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) rekommenderar att kommuner använder modellen. Modellen är också kostnadseffektiv eftersom merparten av alla hyresgäster tidigare varit hänvisade till mer kostsamma boendelösningar för personer i akut hemlöshet. Förvaltningen ingår i arbetet med att leda och följa upp stadens samlade Bostad först verksamheter, bereda frågor om expansion och frågor inför beslut om förändrad inriktning.

De gemensamma rutiner för Bostad först i Göteborgs Stad som togs fram och beslutades under 2020 har under året uppdaterats och anpassats utifrån den nya nämndorganisationen. Rutinerna gäller för samtliga socialförvaltningar, fastighetskontoret och de kommunala bostadsbolagen. Som komplement till rutinen finns även en processbeskrivning kopplad till socialtjänstprocessen i välfärdens processer (stadens kvalitetsledningssystem).

Kategorirådet beslutade under 2020 om att en upphandling av tjänsten Bostad först (det mobila stödet) skulle genomföras som ett komplement till egen regi⁷. Sedan april 2021 finns ett ramavtal för tjänsten mobil stödinsats enligt Bostad först som omfattar två externa leverantörer. Stödinsatsen är numera indelad i fyra faser; planeringsfas inför inflyttning, boendetid med andrahandsavtal, boende med förstahandsavtal samt efterfas med möjlighet till kontakt på eget initiativ. Dessa faser arbetar även egen regi utifrån.

⁷ Göteborgs Stads kategoriråd för boende beslutade att det stöd som ges till målgruppen inom Bostad först ska upphandlas enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling. Nytt ramavtal ska gälla från 1 april 2021.

Under året har SPINK (samlad placerings- och inköpsfunktion) inkluderats i remissförfarandet för att underlätta hantering och öka möjlighet till att följa statistik på ett tydligare sätt. Ett placeringsformulär har arbetats fram och används av berörda verksamheter sedan mitten av juni 2021. Den nya hanteringen har troligtvis medfört att antal inkomna remisser till Bostad först ökade under året.

Under 2021 äskades för 50 lägenheter till Bostad först och det levererades cirka 35 lägenheter. Inför 2022 har äskandet av lägenheter ökat till 70, eftersom efterfrågan på insatsen har varit större under året än tillgången till lägenheter.

Under året har möjligheterna att erbjuda sociala sammanhang och aktiviteter för personerna med mobil stödsinsats enligt Bostad först minskat med anledning av pandemin.

Lednings- och samverkansstrukturer för Bostad först har setts över under året med anledning av ny nämndorganisation samt upphandling av externa leverantörer⁸. Den tidigare strukturen med ledningsgrupp och referensgrupp har beslutats att omvandlas till en samverkansgrupp med start 2022. Frågor och förslag till beslut lyfts från gruppen till den för saken aktuella gruppering för beslutsfattande, exempelvis enhetschefsnätverket vuxen för frågor inom ramarna för befintliga styrdokument eller Bogruppern för frågor kring expansion. Deltagarna i samverkansgruppen har ett uppdrag att vara ambassadörer för metoden inom den egna organisationen samt en länk för de frågor och utmaningar som uppstår mellan de olika aktörerna.

4.3.3 Samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdensanstalt eller behandlingshem

Bakgrund: För personer som saknar bostad vid utskrivning från sjukhus, villkorlig frigivning efter avtjänat fängelsestraff eller avslutad vistelse på behandlingshem är det viktigt med insatser som minskar risken för återfall i missbruk, psykisk ohälsa och/eller kriminalitet. Här är bostad, sysselsättning och försörjning viktiga insatser. För att personen ska få tillgång till dessa insatser, som ges av olika huvudmän, krävs en samordning av insatserna i god tid inför utskrivning.

Det finns en gemensam riktlinje för in- och utskrivning från sluten hälso- och sjukvård i Västra Götaland. Vid behov av samordnade insatser efter utskrivning, och om personen samtycker till det, ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas. I planen ska det framgå vilken aktör som ansvarar för vilka insatser.

Den gemensamma riktlinjen för samverkan mellan kommun och kriminalvård vid utredningar om kontraktsvård och placeringar för vårdvistelser är styrande för hur socialtjänsten och kriminalvården ska samverka vid vårdvistelse och kontraktsvård. I samband med kontraktsvård och vårdvistelse ska en gemensam plan upprättas tillsammans med personen. Socialtjänsten är ansvarig för fortsatt samordning och för att uppföljning sker av planen utifrån personens behov. Sjukvården kan vara en viktig part i planering av den fortsatta vården. I de fall sjukvården deltar gäller rutiner för samordnad individuell plan (SIP).

---

⁸ Se även åtgärd 4.4.3 Tydliggöra rollerna inom hemlöshetsområdet.

Även efter avslutad vistelse på behandlingshem är det viktigt att personen får tillgång till insatser som minskar risken för återfall och ger goda förutsättningar att återvända till vardagen med bevarad drogfrihet/nykterhet. Också här är bostad, sysselsättning och försörjning viktiga insatser. Inför planerad utskrivning från behandlingshem bör en plan för utslussning och insatser efter avslutad behandling upprättas. Vid behov av insatser från annan huvudman ansvarar socialtjänsten för att initiera behov av samordnad planering. Sjukvården kan vara en viktig part i planering av den fortsatta vården. I de fall sjukvården deltar gäller rutiner för samordnad individuell plan (SIP).

Det finns ingen särskild förtur till lägenhet för personer som skrivs ut från institution men de kan få lägenhet med kommunalt kontrakt via samarbetsavtalet på samma villkor som andra förtursgrupper.

Åtgärd: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen ska, tillsammans med medverkande part, säkerställa att den gemensamma riktlinjen för samverkan mellan kommun och kriminalvård vid utredning om kontraktsvård och vid placering för vårdvistelse följs. Samarbetet ska initieras i god tid och båda parter ska ta ett aktivt ansvar för samverkan. En gemensam plan ska upprättas tillsammans med den enskilde. Socialtjänsten är ansvarig för fortsatt samordning och för att uppföljning sker av planen utifrån den enskildes behov.

Medverkande part: Kriminalvården Göteborg.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem	Socialnämnd Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen	Grön

Åtgärden att samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem kan ses som slutförd.

Den gemensamma riktlinjen för samverkan mellan Göteborgs stad och Kriminalvården vid utredning om kontraktsvård och vid placering för vårdvistelse har uppdaterats och en ny version är beslutad av Psyksam 2020-04-21. Psyksam är en arbetsgrupp under Temagrupp Psykiatri med uppdrag att belysa och analysera avvikelser i samverkan och föreslå förändringar för att minska brister och förbättra samverkan mellan Göteborgs stad, Västra Götalands regionen och Kriminalvården kring individer med missbruk/beroende och/eller psykisk ohälsa.

Uppföljning visar att riktlinjen är känd i berörda verksamheter och att följsamheten är hög. I uppföljningen framgår även att det finns ett behov av att förtydliga riktlinjen för samverkan gällande planering av den enskildes boende inför villkorlig frigivning och vilket stöd den enskilde kan få av Kriminalvården i sitt bostadssökande. Socialförvaltningarna ser även ett behov av att öka Kriminalvårdens kunskap kring socialtjänstens uppdrag och den enskildes rätt till bistånd till boende enligt 4 kapitlet 1 § Socialtjänstlagen. Dessa utvecklingsbehov har lyfts in i Psyksam för dialog med Kriminalvården.

4.4 Fokusområde 4 – Bostadsförsörjning för alla

Hemlöshetsfrågan befinner sig i skärningspunkten mellan socialtjänstens ansvar och det ansvar som vilar på kommunen, att skapa förutsättningar för en bostadsförsörjning för alla. Hemlöshetens orsaker är flera och lösningarna behöver anpassas därefter. Den strukturella hemlösheten förklaras främst av situationen på bostadsmarknaden där bostadsbyggandet inte hållit jämna steg med befolkningsutvecklingen. Hushåll med sämre ekonomiska förutsättningar samt bristande förankring och kontaktnät hamnar ofta i olika tillfälliga boendelösningar.

Bostadsbristen bidrar även till trångboddhet, framför allt i områden i nordost och på Hisingen. Bland de personer som befinner sig i akut hemlöshet är närmare 65 procent födda utomlands. En stor andel av dessa personer utgörs av anknytningsfamiljer och självbosatta nyanlända som inte lyckats ordna en bostad på egen hand. Avsaknad av en egen bostad är en försvårande omständighet för nyanländas möjlighet till integration. Bostadsbristen gör det därmed svårare för kommunen att nå målen i arbetet för en mer jämlik stad.

Lösningen på den strukturella delen av hemlösheten står inte att finna inom socialtjänsten. Istället behöver lösningarna ta sin utgångspunkt i den generella bostadsförsörjningen. Enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun planera för bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla kommuninvånare att leva i goda bostäder. Göteborgs Stad har fastställt riktlinjer för bostadsförsörjning, som under 2020 kommer att revideras. En viktig utgångspunkt i arbetet blir fördjupade analyser och strategier för säkra tillgången av bostäder för hushåll som idag har en svag ställning på bostadsmarknaden. Det handlar dels om att öka byggtakten generellt, dels att utveckla bostadsförsörjningen för att fler hushåll med lägre inkomster får tillgång till en bostad.

En viktig förutsättning för bostadsförsörjningen är att fastighetsägarnas villkor för godtagbara inkomstkällor vidgas till att även omfatta inkomst från exempelvis försörjningsstöd och sjukförsäkring. I detta avseende har AB Framtiden tagit ett viktigt beslut som innebär att allmännyttan i Göteborg har tagit bort samtliga inkomstkrav.

Bostadsförsörjningen är ett komplext fält som ska hantera en rad olika behov. Det pågår ett intensivt arbete i staden för att öka bostadsbyggandet, som nu börjar ge effekt. Under 2021 färdigställdes cirka 5 350 bostäder vilket är den högsta nivån sedan miljonprogrammet. Bedömningen framåt visar på att antalet färdigställda bostäder kan öka ytterligare under 2022. Fastighetsnämnden har ett mål om ett färdigställande av 20 000 bostäder under perioden 2019–2022.

Möjligheterna att tillgodose bostadsbehoven på kort sikt sker främst genom omsättningen inom det befintliga bostadsbeståndet, där det finns en stor andel hyresrätter med lägre hyresnivåer. Nyproduktionen bidrar till en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Sammantaget ska nyproduktionen av bostäder och omsättningen i det befintliga bostadsbeståndet resultera i ett blandat utbud av bostäder, som möjliggör en bostadsförsörjning för en rad olika gruppers behov och förutsättningar.

Att socialtjänsten utifrån dess yttersta ansvar tvingas lösa boendesituationen för personer som inte tillhör målgruppen riskerar att ta resurser från arbetet med de mest utsatta individerna. Ett markant ökat utbud av bostäder medför att fler kan lösa sin boendesituation på egen hand och antalet personer som söker hjälp av socialtjänsten minskar.

Byggaktöremas förmåga och vilja till socialt ansvarstagande är av stor betydelse när fastighetsnämnden anvisar mark för byggande. Fastighetsnämnden har möjlighet att krävställa att byggaktörer upplåter bostäder för kommunens boendesociala arbete. Detta kan ske antingen genom den avsedda nyproduktionen eller i byggaktörens övriga befintliga bostadsbestånd. Att värna och utveckla tillflödet av lägenheter från kommunala och privata fastighetsägare är avgörande i arbetet för att motverka hemlöshet.

4.4.1 Säkra tillgången till bostäder för hemlösa

Bakgrund: Staden har ett väl utvecklat system med förtursverksamhet till bostad för hushåll som på grund av sociala eller medicinska skäl inte själv kan ordna med bostad. Socialtjänsten skickar årligen in cirka 600 remisser om kommunalt kontrakt till fastighetskontoret. Cirka 80 procent av remisserna godkänns. Efter godkänd remiss hyr hushållen en lägenhet i andrahand av kommunen. Efter 18 månaders fungerande boende inleds ett överlåtelseförfarande. Det är framför allt de kommunala bostadsföretagen som levererar lägenheter till kommunens förtursverksamhet, men under senare år har antalet och andelen lägenheter från privata bostadsföretag ökat.

Fastighetskontoret äskar årligen lägenheter från de kommunala bostadsföretagen för olika boendesociala behov. Därutöver ska privata byggaktörer som har fått markanvisning på kommunens mark lämna lägenheter utifrån kommunens behov. Lägenheterna kan lämnas ur befintligt bostadsbestånd eller i nybyggnationen. Arbetet med att säkra tillgången till lägenheter behöver kontinuerligt följas upp och säkras utifrån aktuella behov. Att värna och utveckla tillflödet av lägenheter från kommunala och privata bostadsföretag är avgörande i arbetet för att motverka hemlöshet.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, fortsatt säkra tillgången till lägenheter för hushåll som av sociala eller medicinska skäl inte kan ordna en bostad på egen hand.

Medverkande parter: Förvaltnings AB Framtiden, privata bostadsföretag, socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydvest och Hisingen, nämnden för funktionsstöd.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Säkra tillgången till bostäder för hemlösa	Fastighetsnämnden	Gul

Åtgärden att säkra tillgången till bostäder för hemlösa pågår.

Under 2021 har det förmedlats cirka 300 lägenheter med kommunala kontrakt till hushåll som av sociala eller medicinska orsaker inte kan ordna en bostad på egen hand. Detta är en minskning med cirka 25 procent jämfört med 2019. En orsak till minskning är att antalet remisser från socialtjänsten för hushåll som av sociala eller medicinska orsaker inte kan ordna en bostad på egen hand fortsätter att minska.

Antalet remisser från socialtjänsten har minskat succesivt med cirka 20 procent under de senaste åren. Under 2021 har det skickats in cirka 300 remisser från socialtjänsten. Stadsdelsförvaltningarna själva lyfter bland annat noggsammare biståndsbedömningar av vilka hushåll som har rätt till bistånd och aktivare handläggning av bostadsärenden som orsaker till att behovet av kommunala kontrakt minskat. Detta har lett till att fler hushåll löst boendefrågan på egen hand. Även ett mer aktivt arbetssätt med boenderådgivning och boendecoachning från socialförvaltningarnas sida har medfört att fler hushåll har kunnat ordnat boende på egen hand.

De allmännyttiga bolagens satsning med 700 lägenheter till bostadslösa barnfamiljer under perioden 2016–2019 har också påverkat behovet av lägenheter. Det har varit en viss eftersläpning i satsningen vilket har medfört att de sista åtta barnfamiljerna flyttade in i lägenheterna under det första kvartalet 2021. Därutöver visade stadens hemlöshetskartläggning för 2021 att antalet hemlösa i Göteborg har minskat med 15 procent, jämfört med 2020 års mätning.

För att minska och motverka barn i akut hemlöshet har projekt ”Barnfamiljer med korttidsavtal” startats den 28 juni 2021 av fastighetskontoret, socialförvaltningarna och Förvaltnings AB Framtiden. Projektet innebär att socialtjänsten har möjlighet att nominera barnfamiljer till fastighetskontoret. Familjerna kan maximalt bo i 18 månader i lägenheterna. En målgrupp är barnfamilj, kommunanvisade enligt Bosättningslagen, som ska avflytta från genomgångsbostaden efter fem år men som inte har ordnat annan bostad och riskerar därmed att hamna i akut hemlöshet. En annan målgrupp är barnfamilj som befinner sig i akut hemlöshet, i så kallade nödbiståndsboende. Sedan starten har 90 nomineringar inkommit, varav medparten av familjerna har fått lägenhetserbjudanden från AB Framtidens döttrar och knappt hälften av dem har flyttat in i lägenheterna per 31 december 2021. Av de nominerade familjerna kommer 73 procent från genomgångslägenhet och 27 procent från nödbiståndsboende. AB Framtiden levererar lägenheter till projektet, fastighetskontoret förvaltar lägenheterna och socialtjänsten ger föräldrarna stöd i sökandet efter bostad. Projektet bedöms så här långt ha haft en positiv effekt för barnen som får en tryggare bostadsmiljö såväl som lägre kostnader för nödbiståndsboenden.

4.4.2 Ta fram handlingsplaner för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder

Bakgrund: Den 1 mars 2016 trädde Bosättningslagen ikraft. Lagen innebär att alla kommuner i landet är ansvariga för att ordna med boende för anvisade nyanlända med kommunplacering. Under perioden 2016–2019 har staden tilldelat de anvisade hushållen cirka 1 300 lägenheter. Boendetiden är bestämd till maximalt fyra år för hushåll med endast vuxna och maximalt fem år för barnfamiljer. Under hyrestiden

söker hyresgästerna en mer permanent bostad. Lägenheterna är geografiskt jämnt fördelade över staden och 70 procent av lägenheterna ägs av Förvaltnings AB Framtiden, 20 procent av privata bostadsföretag och 10 procent utgörs av övriga boendelösningar.

Under åren 2020–2023 ska cirka 1 300 hushåll ha ordnat annat boende och flytta ut från sin nuvarande lägenhet. Den genomsnittliga kötiden för att få en lägenhet i Göteborg är cirka 5–6 år. Kommunen har inrättat boendeteam för att stödja de nyanlända i sökandet efter bostad. Det är angeläget att kommunen i samverkan med berörda bostadsföretag tar fram en handlingsplan med syfte att minimera riskerna för en ökad akut hemlöshet.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, ta fram en handlingsplan med syftet att minimera riskerna för en ökad akut hemlöshet inför att hyreskontrakten i de så kallade genomgångslägenheterna för anvisade nyanlända löper ut. Handlingsplanen ska särskilt fokusera på de barn som riskerar hamna i akut hemlöshet.

Medverkande parter: socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, kommunala fastighetsbolag, privata fastighetsbolag, förskolenämnden, grundskolenämnden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Ta fram en handlingsplan för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder	Fastighetsnämnden	Grön

Åtgärden att ta fram handlingsplan för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder kan ses som slutförd.

En handlingsplan är framtagen. Syftet med planen är att minimera riskerna för en ökad akut hemlöshet inför att hyreskontrakten i de så kallade genomgångslägenheterna för anvisade nyanlända löper ut. Handlingsplanen ska särskilt fokusera på de barn som riskerar hamna i akut hemlöshet. I oktober 2019 fattade därför fastighetsnämnden beslut om att förlänga boendetiden från maximalt fyra år, till fem år för barnfamiljer. Fastighetskontoret gavs också i uppdrag att intensifiera arbetet med boendecoaching för att minska riskerna för ökad hemlöshet inför att hyresavtalen sägs upp. Handlingsplanen genomförs i samverkan med socialförvaltningar, kommunala och privata fastighetsbolag. Planen har kommunicerats med förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen.

I en uppföljning per 31 december 2021 redovisas att knappt 360 vuxenhushåll och 116 barnfamiljer hittills sagts upp och flyttat ut från sina genomgångsbostäder, utifrån att hyresavtalen löpt ut efter fyra eller fem års boendetid. I princip alla avflyttningar har fortlöpt under ordnade förhållanden och i utsatt tid. Av hushållen som avflyttat och folkbokfört sig på ny adress bor 81 procent av vuxenhushållen och 83 procent av barnfamiljerna kvar i Göteborg.

Uppföljning visar också att majoritet av vuxenhushållen är inneboende, enbart drygt 20 procent av hushållen utan barn har lyckats ordna ny egen bostad. Av barnfamiljerna har drygt 60 procent hittat ny egen bostad medan drygt 30 procent

vänt sig till socialtjänsten och då kunnat nomineras för ny bostad inom projektet ”Barnfamiljer med korttidsavtal”, som tidigare nämnts (4.4.1 Säkra tillgången till bostäder för hemlösa).

4.4.3 Tydliggöra rollerna inom hemlöshetsområdet

Bakgrund: Hemlöshetsplanen anger den långsiktiga inriktningen och målsättningen i stadens arbete. Arbetet mot hemlöshet behöver vara långsiktigt och systematiskt. Utgångspunkten är att arbetet, där så är möjligt, sker utifrån beprövad erfarenhet eller evidens. Berörda organisationer inom hemlöshetsområdet behöver kontinuerligt arbeta med metodutveckling och omvärldsbevakning utifrån sina respektive roller. Erfarenheter ska spridas i staden genom befintliga samverkansgrupperingar.

Arbetet för att motverka hemlöshet involverar en bredd av aktörer och samverkanspartners. Internt i kommunen är det främst fastighetskontor, socialförvaltningar och de kommunala bostadsföretagen som är berörda. Andra nyckelaktörer är idéburna organisationer, upphandlade företag och privata fastighetsägare.

Kommunen har tagit ett kommunövergripande grepp om hemlöshetsfrågan på direktörs och VD-nivå, det finns sedan 2006 en ledningsgrupp för bostadsförsörjning för särskilda grupper till vilken en rad undergrupper rapporterar. I mars 2018 inrättade kommunen en samlad planerings- och inköpsfunktion (SPINK) för sektor Individ- och familjeomsorg och funktionshinder med syfte att stärka samordningen av kommunens köp av vård, boende och omsorg (bland annat boendeplatser). På uppdrag av sektorscheferna IFO-FH har SPINK i samverkan med stadsdelar, leverantörer och förvaltningen för inköp och upphandling upprättat en långsiktig inköpsstrategi med bland annat kategoristyrning⁹ för IFO-FH. För att säkerställa en fortsatt effektiv samverkan bör en översyn göras avseende syfte och roller för befintliga lednings- och arbetsgrupper med koppling till hemlöshetsområdet.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, genomföra en översyn av befintliga grupper inom hemlöshetsområdet för att tydliggöra syfte och roller.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, kommunstyrelsen, nämnden för inköp och upphandling.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Tydliggöra roller inom hemlöshetsområdet	Fastighetsnämnden	Grön

Åtgärden att tydliggöra rollerna inom hemlöshetsområdet kan ses som slutförd.

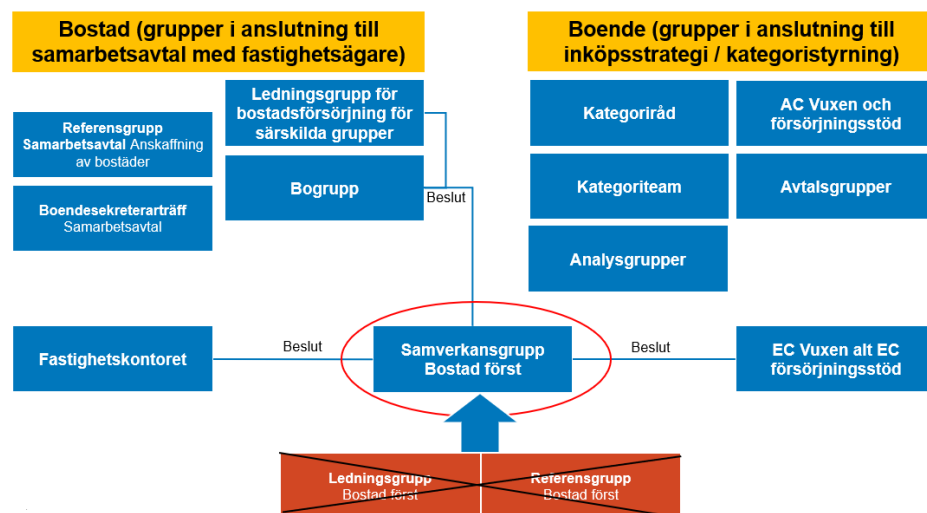
För att säkerställa en fortsatt effektiv samverkan har en översyn gjorts avseende syfte och roller för befintliga lednings- och arbetsgrupper med koppling till hemlöshetsområdet. Arbetet med översynen har påverkats av omorganisationen av

⁹ Kategoristyrning innebär att inköpen kategoriseras för att kunna fokusera på respektive leverantörsmarknad samt nå besparingar och kvalitetsaspekter.

stadsdelsorganisationen och därför påbörjades åtgärden under 2021. Att se över vilka grupperingar som har hemlöshetsfrågor på agendan och vart besluten fattas har gjorts i samverkan med flertalet berörda grupper inom hemlöshetsområdet.

Resultatet av översynen är att ledningsgruppen och referensgruppen för Bostad först slås ihop till en samverkansgrupp. Förslaget har diskuterats i grupperingarna och deltagarna är positiva till förslaget. Även Ledningsgruppen för bostadsförsörjning för särskilda grupper och Bogruppen ställer sig bakom förslaget. Socialförvaltning Sydväst, avdelning boende och hemlöshet blir ansvarig för samverkansgruppen. Övriga grupperingar föreslås ligga kvar som tidigare, se bild nedan.

Figur 2 - Grupper inom hemlöshetsområdet

4.4.4 Utveckla kartläggning av hemlöshet

Bakgrund: Arbetet mot hemlöshet förutsätter relevant och tillförlitlig statistik samt uppföljning. Staden har sedan flera år genomfört årliga mätningar av hemlöshetens omfattning och karaktär. Kartläggningar visar hur många hemlösa som finns i Göteborg vid en given tidpunkt och samla bakgrundsfakta om hemlöshet. Resultatet används som planeringsunderlag av politiker, tjänstemän och andra aktörer för att bättre möta hemlösas behov av bostad, boende och stöd.

Stadens kartläggningar har legat till grund för flera satsningar, till exempel tillfördes 30 procent fler lägenheter med kommunalt kontrakt under perioden 2015–2018. Ytterligare två satsningar som har gjorts utifrån stöd i kartläggningar är lägenheter till målgruppen inom Bostad först och lägenheter med egna hyresavtal till målgruppen inom Bostadslösa barnfamiljer.

Hemlösheten ska fortsätta kartläggas utifrån [Socialstyrelsens definition av hemlöshet](#), särskilt fokus ska vara på de hushåll som befinner sig i akut hemlöshet. Definitionen beskriver fyra situationer som personer kan befinna sig i under en kortare eller längre tid. Det är viktigt att betona att definitionen är bred och därför rymmer en stor spännvidd av olika målgrupper, från personer som bor utomhus eller i offentliga utrymmen till hushåll som bor i vanliga lägenheter som kan överlåtas till eget.

Staden behöver säkerställa den fortsatta kartläggningen av hemlösheten. För att kunna genomföra kartläggningar måste en ny systemlösning tas fram eftersom nuvarande lösning ingår i en systemmiljö som ska avvecklas på sikt. Utöver detta ska möjligheten till kopplingar med socialtjänstens verksamhetssystem Treserva undersökas.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, utveckla stadens kartläggning av hemlöshet. Resultatet av kartläggningarna ska användas som underlag för uppföljning av hemlöshetsplanen och för att öka kunskapen hos politiker, tjänstemän och andra aktörer. Detta för att staden bättre ska kunna möta hemlösas behov av bostad, boende och stöd.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydvest och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för intraservice.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla kartläggning av hemlöshet	Fastighetsnämnden	🟡 Gul

Åtgärden att utveckla kartläggning av hemlöshet pågår.

Fastighetskontoret har påbörjat arbetet med att byta plattform för kartläggning av hemlöshet tillsammans med Intraservice och socialförvaltningarna. Arbetet görs i samband med avvecklingen av Lotus Notes applikation, vilket är det system som används för nuvarande kartläggning (BoInvent).

Planeringen är att "Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden" ska använda samma system som "Boendebehov för personer med funktionsnedsättning", vilket numera kan nås från stadens intranät. Planeringen är att nästa kartläggning av hemlöshet i april 2022 genomförs via det nya kartläggningssystemet.